

6098 SAYILI TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNİN ARDINDAN YARGITAY'IN BEDENSEL ZARARLARDA YAKINLARIN MANEVİ TAZMİNAT TALEBİNE İLİŞKİN UYGULAMASI

(Supreme Court of Appeal Practices in Case of Spiritual
Damage Claim of Kinsmen of the Injured after 6098
Numbered Turkish Code of Obligations Coming into Operation)

Doç. Dr. Fulya ERLÜLE*

ÖZET

6098 sayılı TBK' da 818 sayılı BK' dan farklı olarak ağır bedensel zarar halinde zarar görenin yakınlarına da manevi tazminat talep etme hakkı tanınmıştır. Ancak, TBK md.56/2 hükmü her türlü zararın tazminini değil, sadece ağır bedensel zararların tazminine imkân vermektedir. Söz konusu hükmün temelinde, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişi ile yakınları arasındaki duygusal bağın kişilik hakkı kapsamında korunan değerlerden biri olduğu düşüncesi yatmaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, zararın tazmini için bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarının bu durumdan sürekli ve ciddi bir şekilde etkilenmiş olması aranmaktadır.

Anahtar kelimeler: manevi tazminat, ağır bedensel zarar, zarar görenin yakınları, bedensel bütünlüğün ihlali.

Abstract

According to 6098 numbered Turkish Code of Obligations (TBK), kinsmen of the injured have entitled to claim spiritual damage in case of severe physical damage. However, it should be noted that, according to TBK Art.56/2, kinsmen of the injured are merely claim for compensation for severe physical damage, in other saying, insubstantial injuries are not within the scope of this article. It is accepted that, the relationship between a person who has a severe physical damage and kinsmen of the injured are protected within the scope of personal right. Moreover, in order to claim for spiritual damage, kinsmen of the injured shall effect continuingly and seriously from the severe physical damage of the injured.

Keywords: spiritual damage, severe physical damage, kinsmen of the injured, violation of physical integrity.

---

* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

GİRİŞ

Kişinin beden bütünlüğü üzerindeki hakkının ihlal edildiği, iş kazaları ve meslek hastalıkları, trafik kazaları, pek çok kişinin hayatını kaybettiği, ağır şekilde yaralandığı ya da sakat kaldığı terörist saldırılar, yanlış teşhis ve tedavinin uygulandığı tıbbi müdahaleler, bedensel zarara uğrayan kişilerin manevi zararlarının tazmini yanında, onların yakınlarının yansıma yolu ile uğramış oldukları manevi zararların tazmin edilip edilemeyeceği meselesini sorumluluk hukukunun en önemli konularından biri haline getirmiştir. Bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarının uğramış oldukları manevi zararların tazminine ilişkin olarak pozitif hukuk alanında düzenlemeye sahip olmayan ülkelerden bazıları yakınların uğramış oldukları manevi zararların tazminini mevzuatlarında gerekli değişiklik ve yenilikleri yaparak sağlarken, bazı ülkeler ise yakınların manevi tazminat taleplerine ilişkin uyumsuzlukları içtihat hukuku tarafından geliştirilen ilkeler doğrultusunda çözmeye çalışmaktadır. Yakınların uğramış oldukları manevi zararların tazminine ilişkin olarak Avrupa Konseyi üyesi olan ülkelerde birbirinden farklı çözüm yollarının benimsenmiş olması nedeniyle Avrupa Konseyi 14.3.1975 tarihinde bir Tavsiye Kararı almıştır¹. Avrupa Konseyinin 14.3.1975 tarihli tavsiye niteliğindeki kararı, Konsey üyesi ülkelerin hukuklarını uyumlaştırılmasını ve bir yakını ölen ya da yaralanan kişinin uğramış olduğu zararların tazmininin sınırlandırılmasını amaçlamaktadır².

Hukukumuz bakımından 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte Türk Hukukunda ilk kez ölenin yakınları yanında ağır bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarına da yansıma yoluyla uğradıkları manevi zararın tazminini talep etme imkanı tanınmıştır.

Yürürlükten kalkan 818 sayılı Borçlar Kanunu'muzun Manevi Tazminat başlıklı 47. maddesinde "*Hâkim, hususi halleri nazara alarak cismani zarara düşer olan kimseye yahut adam öldüğü takdirde ölünün ailesine manevi zarar namıyla adalete muvafık tazminat verilmesine karar verebilir.*" demek suretiyle, bizzat bedensel zarara uğrayana ve sadece ölüm haline özgü olmak üzere, zarar gören dışında "ölünün ailesi" ne yansıma yoluyla uğradıkları manevi zararın tazmin edilmesini isteme hakkı tanınmış

¹ 14.3.1975 tarihli Tavsiye Kararı, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (75) 7 Bedensel Bütünlüğün İhlali ve Ölüm Halinde Manevi Tazminata İlişkin, BGBl II 1976, 323.

² Avrupa Konseyinin 14.3.1975 tarihli tavsiye niteliğindeki kararı, zarar görenin yakınlarının uğramış olduğu manevi zararı, duygusal acılar özellikle de belli bir kişiye karşı hissedilen sevgi ve yakınlık duyguları şeklinde değerlendirmekte ve toplam 19 ilkeden oluşmaktadır. Konsey Kararının 13. ilkesinde, ilk zarar görenin ağır şekilde yaralanması nedeniyle ancak "sıra dışı" nitelikte duygusal acı hisseden, ilk zarar görenin eşi ve ilk zarar görenin anne ve babasının manevi tazminat talebinde bulunabileceği ifade edilmiştir. Avrupa Konseyi kararının ilk zarar görenin ölümünü düzenleyen 19. ilkesinde ise ölen kişi ile aralarında "yakın duygusal bağlılık" bulunması koşuluyla, ölenin anne ve babasına, eşine, nişanlısına ve çocuklarına da manevi tazminat talep etme hakkı tanınarak, manevi tazminat talebinde bulunabilecek kişiler çevresi genişletilmiştir.

idi. Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesinin II. fıkrası hükmünde 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndan farklı olarak sadece ölüm halinde değil, ağır bedensel zararlar söz konusu olduğunda da zarar görenin yakınlarına manevi tazminat talep etme hakkı tanınmıştır.

I. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Ağır Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebine İlişkin Madde 56/II Düzenlemesi ve Bu Düzenlemeye Esas Olan Gelişmeler

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun bedensel bütünlüğün zedelenmesi ve ölüm halinde manevi tazminat talebini düzenleyen "Manevi Tazminat" kenar başlıklı 56. maddesinin I. fıkrasında "*Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevî tazminat olarak ödenmesine karar verebilir.*" denildikten sonra,

Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesinin II. fıkrasında, "*Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevî tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir.*" denilmiştir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesinin I. fıkrasında 818 sayılı Borçlar Kanunu'muzda olduğu gibi "zarar görene" uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödeneceği hükme bağlanmış olup, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin manevi tazminat talebi yönünden metinde yapılan sadeleştirme dışında ve zarar görene tazminat olarak sadece bir miktar paranın ödeneceğinin açıkça ifade edilmiş olmasından başka bir hüküm değişikliği bulunmamaktadır.

Buna karşılık, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesinin II. fıkrası, yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere, 818 sayılı Borçlar Kanunu'muzda bulunmayan yeni bir hükümdür. 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda bizzat "zarar görene" ve sadece ölüm haline özgü olmak üzere, zarar gören dışında "ölünün ailesi"ne yansıma yoluyla uğradıkları manevi zararın tazmin edilmesini isteme hakkı tanıdığı olan kanun koyucu, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda sadece ölüm halinde değil, "ağır bedensel zararlarda" da zarar görenin "yakınlarına" manevi tazminat talep etme hakkı tanıdığı ve 818 sayılı BK m. 47 hükmünde, ölüm halinde manevi tazminat talep edebilecek kişiler çevresini "ölünün ailesi" kavramı ile ifade etmişken; 6098 sayılı TBK'nın 56. maddesinde "ölünün ailesi" kavramı yerine zarar görenin veya ölenin "yakınları" kavramına yer vermiştir.

Belirtelim ki her ne kadar 818 sayılı Borçlar Kanunu'muzun 47. maddesi metninde "ölünün ailesi" kavramına yer verilmiş ise de Türk Hukuk öğretisi³ ve uygula-

³ Bkz. OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, Gözden Geçirilip, Güncelleştirilmiş 11. Bası, İstanbul 2014, s. 282; TEKİNAY, Selahattin, S./AKMAN, Sermet/BURCUOĞLU, Haluk/ALTOP, Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7.

masında⁴ kavramın, mehaz İsviçre Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine ve maddenin amacına uygun olarak “yakınları” şeklinde anlaşılması gerektiği kabul edilmekteydi⁵.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesine ilişkin olarak, Adalet Komisyonu Raporunda, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda yer alan “aile” kavramının içti-hat, doktrin ve kaynak ülke uygulaması doğrultusunda “yakınları” olarak düzenlendiği, “yakın” kavramının belirlenmesinde ölen yahut ağır bedensel zarara uğrayanla yakın olduğu iddia olunan kişi arasında düzenli ve yoğun bir ilişkinin ve olay sebebiyle bedellendirilebilecek ağır bir teessürün varlığının gözetileceği ifade edilmiştir⁶.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesi ile ağır bedensel zararlar söz konusu olduğunda zarar görenin yakınlarına manevi tazminat talep etme hakkının tanınmış olması nedeniyle, sadece “yakınları” kavramının değil, Türk Borçlar Kanu-

---

Baskı, İstanbul 1993, s. 660; **EREN, Fikret**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 17. Baskı, Ankara 2014, s. 798; **TANDOĞAN, Haluk**, Türk Mesuliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mesuliyet), Ankara 1961, s. 335; **KARAHASAN, Mustafa, Reşit**, Tazminat Hukuku, Manevi Tazminat, 6. Baskı, İstanbul 2001, s. 90 vd.; **SAYMEN, Ferit Hakkı**, Manevi Zarar ve Tazmini Sureti, İstanbul 1940, s. 186-187; **GÜRSOY, Kemal, Tahir**, Manevi Zarar ve Tazmini, AÜHFED, C. 30, Yıl: 1973, S. 1-4, s. 31; **TAMAN, Şükran**, Beden Tamlığının İhlali ve Ölüm Hallerinde Manevi Tazminat (BK. m. 47), İÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1984, s. 36; **REİSOĞLU, Safa**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bastı, İstanbul 2014, s. 264; **GENÇ, ARİDEMİR, Arzu**, Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat, İstanbul 2008, s. 113; **TUNÇOMAĞ, Kenan**, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, 6. Bası, İstanbul 1976, s. 505.

⁴ Yargıtay kararlarında öğreti ile paralel şekilde, Borçlar Kanunu'nun 47. maddesinde yer alan “ailesi” kavramının “yakınları” olarak anlaşılması gerektiği, manevi tazminata kimin hak kazandığının belirlenmesi açısından kan ya da sıhri hısımlık ve nafaka yükümlülüğüne ilişkin kuralların bir etkisinin olmadığı, önemli olanın ölen ile davacı arasında içsel ve gerçek anlamda duygusal bağlılığın bulunmasının yeterli olduğu ifade edilmekteydi.“ Bkz. ...Gerek doktrinde gerekse uygulamada baskın görüş olarak (ailesinin) sözünün yakınları şeklinde anlaşılması gerektiği benimsenmiştir... manevi tazminata hak kazanabilmek için herhalde kan veya sıhri hısımlık dahi şart olmayıp nişanlı, evlatlık veya diğer yakınlar da duydukları manevi zararın karşılığını dava edebilirler.” Bkz. Yarg. 4. HD., 5.3.1979, 9973/2900, (**KARAHASAN**, Manevi Tazminat s. 91). Hukuk Genel Kurulunun 25.11.1970 tarihli kararına göre, BK. m. 47' de yer alan “aile” kavramı, “...davacılarla ölen arasında eylemler ve gerçek bir bağlılık ve ilişki bulunan yakınları kapsar... ölüm dolayısıyla ızdırıp ve elem duyan ölenin gerçek yakınları manevi tazminat istemekte haklı olurlar.” Bkz. HGK 25.11.1970, 967/645, (**KARAHASAN**, Manevi Tazminat, s. 91). Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 1979 yılında verdiği olduğu kararda, “...Bir kimsenin ölenin yakını olabilmesi için, ölen ile eylemler aile ve sevgi bağlarının varlığı gereklidir. Burada önemli olan Aile Hukuku çerçevesinde yakınlık değil duygusal yakınlıktır. Böyle olunca da uzak ya da yakın hısımlık bağları yerine ölenle çok yakın ve içtenlik taşıyan duygusal bir bağlılığın varlığı aranmalıdır.” Bkz. Yarg. 4. HD., 5.3.1979, 9973/2900, (**KARAHASAN**, Manevi Tazminat s. 91).

⁵ Türk Hukukunda yakınları kavramı hakkında daha fazla bilgi için bkz. **ERLÜLE, Fulya**, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Ankara 2015, Beşinci Bölüm, §12, II, D altında yapılan açıklamalara.

⁶ **ANTALYA, O. Gökhan**, Sunuşlu, Genel ve Madde Gereğçeli, Adalet Komisyonu Raporu ve TBMM. Tutanakları ile Kaynak ve İlgili Kanun Maddesi, YİBK. ve BGE Atıfı 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, İstanbul 2011, s. 112.

nu'nun 56. maddesinde ifadesini bulan "ağır bedensel zarar" kavramının da açıklığa kavuşturulması gerekir. Zira yakınların bu hüküm uyarınca manevi tazminat talebinde bulunabilmeleri için bedensel zarara uğrayan kişinin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edilmiş olması gerekir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesine ilişkin madde gerekçesinde bu husus, "öğreti ve uygulamadaki çağdaş gelişmeler göz önünde tutularak, hâkimin sadece ölüm halinde değil, ağır bedensel zararlarda da zarar görenin yakınlarına, manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebileceği kabul edilmiştir." demek suretiyle ifade edilmiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesine ilişkin olarak Adalet Komisyonu Raporunda ise "ağır bedensel zararın takdirinde" zarara uğrayan organların önemi, uğranılan ruhsal zararın niteliği ve diğer durumlar gözetilecektir denilmiştir⁷.

Görüldüğü üzere ne Türk Borçlar Kanunu'nun 56. madde gerekçesinde ne de maddeye ilişkin Adalet Komisyonu raporunda, ağır bedensel zararlarda zarar görenin yakınlarının manevi tazminat taleplerine ilişkin olarak ayrıntılı bir açıklamaya yer verilmemiş, madde gerekçesinde sadece öğreti ve uygulamadaki çağdaş gelişmeler göz önünde tutularak hükmün düzenlendiği ifade edilmiştir.

Bu nedenle Türk hukukunda ilk kez ağır bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarının manevi tazminat taleplerini düzenleyen TBK m. 56/II hükmünün uygulama alanı ve kapsamının bu düzenlemeye esas olan hukuk öğreti ve uygulamasındaki gelişmeler, bu bağlamda Avrupa Konseyinin 1975 tarihli Tavsiye Kararında yer alan kriterler, Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesinin II. fıkrasının esinlendiği İsviçre Sorumluluk Hukukunun Revizyonu ve Birleştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısının⁸ 45e/III hükmü⁹ ve 45e/III hükmünün düzenlenmesinde etkili olan İsviçre Federal

⁷ **ANTALYA**, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, İs. 112.

⁸ İsviçre Sorumluluk Hukukunun Revizyonu Ve Birleştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı hakkında daha fazla bilgi için bkz. **ERLÜLE**, Beşinci Bölüm, §13, III, D altında yapılan açıklamalara.

⁹ İsviçre Hukukunda, yakınların manevi zararlarının tazmin edilmesine yönelik reform çabalarının başında gelen İsviçre Sorumluluk Hukukunun Revizyonu Ve Birleştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısının, 45 e maddesi, üç fıkradan oluşmaktadır. Tasarının 45e maddesinin I. fıkrası, manevi tazminatın genel koşullarını belirlerken, II. fıkrası manevi tazminatın türünü düzenlemektedir. Tasarının III. ve son fıkrasında ise ölüm halinde, ölenin yakınlarına tanınan manevi tazminat talep etme hakkının yanında özellikle ağır beden bütünlüğü ihlallerinde bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarına da manevi tazminat talep etme hakkı tanınmıştır. Tasarının madde gerekçelerinde belirtildiği üzere, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 47. maddesinin ölüm halinde yakınların manevi tazminat talebini düzenleyen hükmü aynen korunmuş ancak hükmün Fransızca metninde yer alan ölenin ailesi (famille) ifadesi yerine Almanca metninde olduğu gibi ölenin yakınları (Angehörigen, proches) ifadesine yer verilmiştir. İsviçre Borçlar Kanunu'nun 47. maddesinde olduğu gibi tasarıda da yakınlar kavramının kapsamına kimlerin dahil olduğu tanımlanmamış, manevi tazminat talep etme hakkına sahip kişiler çevresinin belirlenmesi uygulamaya bırakılmıştır. **WIDMER, Pierre/WESSNER, Pierre**, Revision und Vereinheitlichung des Haftpflichtrechts Vorentwurf eines Bundesgesetzes, 2004, s. 10.

Mahkemesi uygulaması ile Türk-İsviçre Hukuk öğreti ve uygulamasında ileri sürülen görüşler çerçevesinde belirlenmesi gerekir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesinin II. fıkra düzenlemesine esas olan İsviçre Sorumluluk Hukukunun Revizyonu ve Birleştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı m. 45e/III hükmünde, ölüm halinde ölenin yakınlarına tanınan manevi tazminat talep etme hakkının yanında özellikle ağır beden bütünlüğü ihlalleri söz konusu olduğunda, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarına da manevi tazminat talep etme hakkı tanınmıştır.

İsviçre Federal Mahkemesinin ilk kez 1986 yılında ağır şekilde yaralanan bir kadının eşi lehine manevi tazminata hükmettiği karar¹⁰ ile birlikte, bedensel bütünlüğü ağır şekilde ihlal edilen ilk zarar görenin yakınlarının uğramış oldukları duygusal zararın "sıra dışı bir karaktere" sahip olması koşuluyla tazmin edilmesine imkan tanınmıştır.

İsviçre Federal Mahkemesinin¹¹ 1986 yılında vermiş olduğu söz konusu kararda, ağır bedensel zarara uğrayan kadının eşi tarafından ileri sürülen manevi tazminat talebinin kabul edilmesine gerekçe olarak; bedensel bütünlüğü ağır şekilde ihlal edilmiş olan kişiye yakından bağlı olan kişinin kişilik hakkının ihlal edilmiş olması gösterilmektedir¹². Zira İsviçre Federal Mahkemesine göre, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi (OR Art. 49) çerçevesinde korunan kişisel değerler arasında kişinin yakından bağlı olduğu kişiler ile arasındaki duygusal bağ da yer almaktadır. Federal Mahkemeye göre, yakınların, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 49. maddesine (OR Art. 49) göre ileri sürebilecekleri manevi tazminat talebi bağımsız nitelikte olup ve yakınların kendi kişilik haklarının ihlalinden doğmaktadır¹³. Yine İsviçre Federal Mahkemesine göre, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarının uğramış oldukları manevi zararın alışılmışın dışında büyük ve yoğun olduğu hallerde, zarar görenin yakınları İsviçre Borçlar Kanunu'nun 49. maddesine (OR Art. 49) dayanarak manevi tazminat talebinde bulunabilirler¹⁴. Bu nedenle İsviçre Federal Mahkemesi bedensel zarara

¹⁰ BGE 112 II 220 vd., 22.4.1986.

¹¹ İsviçre Federal Mahkemesinin bedensel zararlarda yakınların manevi tazminat talebine ilişkin uygulaması hakkında daha fazla bilgi için bkz. **ERLÜLE**, Beşinci Bölüm, §13, III, A altında yapılan açıklamalara.

¹² Bkz. **ERLÜLE**, s. 304.

¹³ BGE 123 III 204, aynı yönde BGE 112 II 220 vd., BGE 112 II 226 vd.; Kararlar için bkz. **ERLÜLE**, s. 304-305.

¹⁴ BGE 112 II 220 vd., aynı yönde BGE 117 II 56 E. 3 a; 116 II 520 E. 2c. Federal Mahkemeye göre, bir kişinin beden bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edilmiş olması, ilk zarar gören yanında onun yakınlarını da çok büyük bir yük altına sokar ve ani bir ölümlle kıyaslandığında bu durumla baş edilmesi daha güçtür. Bu nedenle bedensel bütünlüğü ağır şekilde ihlal edilen kişinin yakınlarının duyduğu acı ve keder ancak hayatını kaybeden bir kişinin yakınının duyduğu elem ve keder ile aynı yoğunluk ve şiddette ya da ondan daha ağır ise yakınların uğramış oldukları manevi zararın tazmin edilmesi mümkündür. Daha fazla bilgi için Bkz. **ERLÜLE**, s. 304-305.

uğrayan kişinin yakınlarının manevi zararlarının, ancak yakınlar ile zarar gören arasındaki kişisel ilişkilerin, bu durumdan zarar görenin ölmüş olması ile aynı şiddette ya da daha şiddetli biçimde etkilenmiş olduğu hallerde tazmin edilmesine karar vermektedir¹⁵.

İsviçre Federal Mahkemesinin anılan içtihadı İsviçre hukuk öğretisinde¹⁶ de kabul görmekte, yakınların uğramış oldukları manevi zararların sadece ilk zarar görenin uğramış olduğu bedensel zararın ağır olduğu, dolayısıyla yakınların yaşam kalitesinin sürekli ve hissedilebilir bir biçimde bu durumdan etkilenmiş olduğu hallerde tazmin edilebileceği kabul edilmektedir¹⁷. Böylece ilk zarar görenin yakınlarının uğramış oldukları manevi zararların ancak onların hissettikleri duygusal acının sıra dışı olması koşuluyla tazmin edileceğine ilişkin Avrupa Konseyi Kararının 13. ilkesi¹⁸ de dikkate alınmış olmaktadır¹⁹.

İsviçre Hukuk öğretisinde, yakınlarla manevi tazminat verilmesine imkan veren ağır beden bütünlüğü ihlallerinin başında, ilk zarar görenin ağır şekilde sakatlandığı hallerin geldiği kabul edilmektedir²⁰. Buna göre, sadece ağır şekilde sakatlanmış ve bakıma muhtaç hale gelmiş olan kişinin bakımını üstlenen yakınların yaşamları yeni sorumluluklara bağlı olarak radikal bir şekilde değişmektedir. İsviçre hukuk öğretisine göre, uğranılan bedensel zararın ağır olduğunu gösteren bir diğer olgu, ilk zarar görenin koma haline girmesi²¹ örneğinde olduğu gibi iletişim yeteneğinin tamamen kaybedildiği hal-

¹⁵ Bkz. BGE 112 II 126 vd., BGE 122 III 7 E. 2a; BGE 123 III 204. Federal Mahkeme bu yaklaşımına gerekçe olarak, kişinin bir yakının ölümünün üstesinden daha kolay gelebilmesini, zira çekilen acı ve üzüntülerin zamanla yok olmasa da hafifleyebilmesine karşılık beden bütünlüğü ağır şekilde ihlal edilen mesela yatağa bağımlı ve bakıma muhtaç hale gelen bir kişinin yakınlarının hem o kişiye göstermek zorunda oldukları özel bakımı hem de her gün yüz yüze gelerek yeniden yaşadıkları trajik olayla baş etmelerindeki güçlüğü göstermektedir. Bkz. BGE 112 II 223 E. 2c; ayrıca bkz. BGE 108 II 433 E. 5; Kararlar için Bkz. **ERLÜLE**, s. 305.

¹⁶ İsviçre Öğretisinde ağır bedensel zararlarda yakınların manevi tazminat talebine ilişkin olarak ileri sürülen görüşler hakkında daha fazla bilgi için bkz. **ERLÜLE**, Beşinci Bölüm, §13, III, B altında yapılan açıklamalara.

¹⁷ **PFLÜGER, Stephanie**, Schmerzensgeld für Angehörige, Bielefeld 2005, s. 169 -170; **KELLER, Alfred**, Haftpflicht im Privatrecht, Bd. II, 2. Aufl., Bern 1998, s. 164; **HÜTTE, Klaus**, Genugtuungsrecht im Wandel, SJZ 1988, s. 174 vd. ; Bkz. **ERLÜLE**, s. 306.

¹⁸ Avrupa Konseyi Kararının 13. ilkesinde, yakınların manevi tazminat taleplerini kabul eden ülkelerin uygulamasına bakıldığında, genellikle ilk zarar görenin çok büyük acılar çekmesine ve sağlık durumunun geri dönülmez şekilde bozulmasına neden olacak derecede ağır zararların ortaya çıktığı hallerde manevi tazminata hükmedildiğine işaret edilmektedir. Ayrıca bkz., **BEISTEINER, Lisa Barbara**, Angehörigenschmerzensgeld, Der Ersatz von Schock- und Trauerschäden bei Tötung oder Schwerverletzung naher Angehöriger, Wien 2009, s. 50.

¹⁹ **PFLÜGER**, s. 169; **ERLÜLE**, s. 306.

²⁰ **OFTINGER, Karl/STARK, Emil, W.**, Schweizerisches Haftpflichtrecht, Erster Band, Allgemeiner Teil, 5. Aufl., Zürich 1995, s. 449; **PFLÜGER**, s. 169; daha fazla bilgi için bkz. **ERLÜLE**, s. 305-308.

²¹ BGE 117 II 60 vd.

lerdir. Nitekim uygulamada Federal Mahkeme, yakınlar lehine manevi tazminata, ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün omurilik felci, impotans (iktidarsızlık)²² ya da ağır beyin hasarı²³ örneklerinde olduğu gibi ağır şekilde ihlal edildiği hallerde hükmetmektedir.

İsviçre Hukuk öğretisinde, yakınlar lehine manevi tazminata hükmedilebilmesi için sadece ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edilmiş olmasının yeterli olmadığı, aynı zamanda manevi tazminat talebinde bulunan yakının, ilk zarar gören ile uzunca bir süredir aynı evde yaşaması ya da yakının ilk zarar görenin bakımını üstlenmiş olması gerektiği de ileri sürülmektedir²⁴. Bu yaklaşım, aile üyelerinden birisinin ağır şekilde yaralanması durumunda, sadece ilk zarar görenin eşi ile anne ve babasının manevi tazminat talebinde bulunabileceğine ilişkin Avrupa Konseyi Kararınının 13. ilkesi ile de örtüşmektedir. Nitekim İsviçre Federal Mahkemesi, ilk zarar görenle aynı evde yaşayan çocukların ve kardeşlerin manevi tazminat taleplerini kabul ettiği gibi²⁵; karısı ağır şekilde yaralanan ve evde değil de bir bakım evinde kalmakta olan davacı kocanın manevi tazminata talebini kabul etmiştir²⁶.

İsviçre Hukukunda yukarıda anılan gelişmeler yaşanırken, Hukukumuz bakımından mehaz İsviçre Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine karşılık gelen 818 sayılı Borçlar Kanunu'muzun 47. maddesinde bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişiye ve sadece ölüm halinde ölenin yakınlarına manevi tazminat talep etme hakkı tanınmış olması, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişiden başka yansıma yoluyla zarara uğrayan yakınların da manevi tazminat talep etme hakkına sahip olup olmadıkları hususunda, Türk Hukuk öğretisinde de farklı görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur²⁷.

Türk Hukuk öğretisinde bir görüş, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesinde yakınların yansıma yoluyla uğramış oldukları manevi zararın sadece ölüm halinde tazmin edildiğini, diğer hallerde hukuka aykırılık bağı bulunmadığı için manevi tazminat talep edilemeyeceğini ileri sürmektedir²⁸. Bu görüşe göre, 818 sayılı

²² Kocası bir kaza sonucunda iktidarsız hale gelen kadının manevi tazminat talebi için bkz. BGE 112 II 227 E. 3.

²³ Erkek kardeşi bir trafik kazası neticesinde ağır bir beyin hasarına uğrayan kız kardeşin manevi tazminat talebi için bkz. BGE 118 II 409 E. 3cc.

²⁴ PFLÜGER, s. 171; WILDHABER, Patricia, Wesen und Abgrenzung von Genugtuung und Schmerzensgeld, Unter Berücksichtigung des liechtensteinischen, schweizerischen und österreichischen Rechts, Diss., Zürich 1999, s. 67; bkz. ERLÜLE, s. 308-309.

²⁵ BGE 125 III 419 vd.; BGE 118 II 409.

²⁶ BGE 112 II 120.

²⁷ 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde bedensel zararlarda yakınların manevi tazminat talebine ilişkin olarak Türk Hukuk öğretisinde ileri sürülen görüşler hakkında daha fazla bilgi için bkz. ERLÜLE, s. 315-319.

²⁸ OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş Altıncı Basıdan Yedinci Tıpkı Bası, İstanbul 2009.s. 682-683.

Borçlar Kanunu'nun 47. maddesi hükmünün koruma amacının kapsamına sadece ölüm halinde ölenin yakınlarının uğramış oldukları manevi zararlar girer, bedensel bütünlüğü ihlal edilmiş olan kişinin yakınlarının uğramış oldukları manevi zararlar girmez; dolayısıyla hukuka aykırılık bağı mevcut olmadığı için yakınların uğramış oldukları manevi zararlar tazmin edilemezler.

Türk Hukuk öğretisinde bir diğer görüş, bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarının ruhsal sarsıntı ya da sinir krizi geçirmeleri halinde onlara da manevi tazminat talep etme hakkının tanınması gerektiğini savunmaktadır²⁹. Bu görüşte olan yazarlardan EREN'e göre, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin bu durumu onun yakınlarının ruh sağlığının bozulmasına, ruhsal bütünlüklerinde bir eksilmenin meydana gelmesine neden olmuşsa gerçekleşen bu zararın uygun nedensellik bağı ve normun koruma amacı içinde bulunması koşuluyla doğrudan doğruya manevi zarar kabul edilerek tazmin edilmesi gerekir³⁰. Zira 818 Sayılı BK'nın 47. maddesi kapsamında korunan beden bütünlüğünün kapsamına kişinin sadece fiziki bütünlüğü ve sağlığı değil, ruhsal bütünlüğü ve sağlığı da dahildir³¹.

Türk Hukuk öğretisinde HATEMİ önceleri kural olarak, bedensel bütünlüğün ihlali durumunda sadece bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin manevi tazminat talep edebileceğini, ancak bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişi ile manevi bütünlüğü ağır şekilde zarara uğramış olan kişi arasındaki özel yakınlık, bu kişinin de aynı eylem nedeniyle manevi bütünlük değerinin ağır şekilde ihlal edildiğini gösteriyorsa, onun tedavi masrafları nedeniyle maddi tazminat talep edebileceğini savunmuştur³². Daha sonra görüş değiştiren yazara göre³³, bazı manevi yansıma zararlarının tazminini mümkün kılacak ve hakkaniyet ilkesine dayanan bir istisna kuralı getirilebilir örneğin, BK m. 47 (TBK m. 56) hükmü uyarınca, yakın kavramına giren bir kişinin ırza yönelik tecavüzler neticesinde tedavi masrafı ve kazanç kaybı zararı ortaya çıkmışsa, söz konusu maddi zararın tazmini istenebilir ve bu gibi hallerde "ağır yansıma zararı" kanıtlanmış olduğu için hakim bu maddi tutara hakkaniyet ilkesine göre uygun bir manevi tazminat eklemesi de düşünülebilir.

Türk Hukuk Öğretisinde BURCUOĞLU³⁴ ise, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesinin kapsamının genişletilmesi yerine, "aileye bağlılık" kavramının kişilik

²⁹ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 659; EREN, Borçlar Genel, s. 764.

³⁰ EREN, Borçlar Genel, s. 764.

³¹ EREN, Borçlar Genel, s. 764.

³² HATEMİ, Hüseyin, Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku, (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI), Borçlar Hukuku Genel Bölüm, II. Cilt, İstanbul 1998, § 10, N. 14.

³³ HATEMİ, Hüseyin/GÖKYAYLA, Emre, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 2. Bası, İstanbul 2012, s. 170-171.

³⁴ BURCUOĞLU, Haluk, (TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, Borçlar Hukuku), s. 659, dpn. 3c.

değerleri içerisine dahil edilmesi gerektiğini, böylece örneğin, baba ile oğul arasındaki bağ, babanın kişilik değerlerine dahil edilerek; babanın ruhsal sarsıntı geçirmesi halinde manevi zararın yansıma yolu ile değil, doğrudan babanın şahsında gerçekleşmiş olacağını ileri sürmüştür. Yazara göre, bu çözüm yolu kabul edildiği takdirde manevi tazminat istemi, BK m. 47 hükmüne değil BK m. 49 hükmüne dayandırılacaktır.

II. Yargıtay'ın 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun Yürürlükte Olduğu Dönemde Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebin İlişkin Uygulaması

Yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere, 818 sayılı Borçlar Kanunu'muzun 47. maddesinde bizzat bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişiye ve sadece ölüm halinde ölenin yakınlarına manevi tazminat talep etme hakkı tanınmıştı. Ancak uygulamada Yargıtay, Borçlar Kanunu'nun 47. maddesinde bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarına manevi tazminat talep edebilecek kişiler arasında yer verilmemiş olmasına rağmen; bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarının da aynı fiil nedeniyle kişisel haklarının doğrudan doğruya ağır biçimde ihlal edildiği, işlenen haksız fiilin aynı zamanda bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarını da doğrudan doğruya zarara uğrattığı hallerde yakınların da manevi tazminat talep edebileceklerini kabul etmekteydi. Zira Yargıtay'a göre bu durumda haksız fiil ile zarar arasında uygun neden sonuç bağı mevcuttur ve bedensel bütünlüğün ihlaline bağlı olarak yakınların ruh tamlığının geçici ya da devamlı olarak kaybedildiği hallerde yakınlar da manevi tazminat talep edebilirler, çünkü cismani zarar kavramının kapsamına ruhsal bütünlüğün ihlali, sinir bozukluğu veya hastalığı gibi haller girmektedir³⁵.

³⁵ “...Beden bütünlüğü ihlal edilenin yakınlarının manevi tazminat dileklerinin benimsenmesi için yaralama olayı nedeniyle gerçekten kişisel yararları, hakları doğrudan doğruya ağır biçimde haleldar olmasına, bu yüzden üzüntüye uğramış olmalarına bağlıdır. Diğer bir deyimle çocuğa karşı işlenmiş olan haksız eylem aynı zamanda cismani tamamıyeti ihlal edilen kişinin yakınlarının da doğrudan doğruya zarara uğramalarına neden olmuşsa, o takdirde yakınların da manevi tazminat istemeleri mümkündür. Çünkü bu takdirde eylemle uygun neden sonuç bağı var demektir. Örneğin bir çocuğun beden bütünlüğünün ihlali sonucu, bu olayın etkisiyle ana ya da baba veya kardeşleri vs. asabi bir buhran, bir ruhi sarsıntı geçirir, bu yüzden hastalanır ve böylece ruh tamlığını geçici ya da devamlı olarak kaybederse bu kişinin de manevi zarar isteme hakkı vardır. Çünkü BK. nun 46. maddesindeki cismani zarar kavramına ruhi tamamıyeti ihlali, sinir bozukluğu veya hastalığı gibi hallerin girdiği genellikle kabul edilmektedir. (H. Tandoğan, Üçüncü Şahsın Zararının Tazmini, Ankara 1983, s. 6 vd.) Ancak davacı baba böyle bir iddia ileri sürmediği gibi böyle bir yönde sabit olmuş değildir. O halde mahkemenin olayda baba yararına manevi tazminata hükmetmiş olması ve ayrıca da karar yerinde babaya ne miktar manevi tazminata hükmettiğini belirtmemiş olması bozmayı gerektirir.” (Yarg. 4. HD., 30.1.1980, 12529/1014; aynı yönde Yarg. 4. HD., 12.9.1978, 8220/9728; Yarg. 4. HD., 25.5.1978, 9470/6992; Yarg. 4. HD., 12.12.1977, 1554/11814) (KARAHASAN, Manevi Tazminat, s. 80-81). Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 12.5.1978 tarihli kararında da, çocuğun gözünü yitirmesi olayının babanın ruhsal tamlığında sarsıntı doğuracağını ve bunun tüm yaşamı boyunca süreceğini belirterek, baba lehine manevi tazminata hükmetmiştir. Yarg. 4. HD., 12.5.1978, 1413/6476) Bkz. (KARAHASAN, Manevi Tazminat, s. 83).

Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2.12.1987 tarihinde vermiş olduğu ilke kararında³⁶ “...*Cismani zarar vücut bütünlüğüne karşı ika edilen zararları ifade eder; vücut bütünlüğü denince de kuşkusuz ruhsal bütünlükte bu kavramın içerisinde müta-laa edilmelidir. O halde olay nedeniyle doğrudan doğruya cismani zarara maruz kalan çocuğun babası ruhsal sağlığı ağır şekilde bozularak şok geçirip tedavi olmak zorunda kalmışsa illiyet bağı gerçekleşmiş sayılacağından BK. nun 47. maddesine dayanarak mane-ve tazminat isteyebilir. olayda davacı çocuğunun geçirdiği kaza dolayısıyla böyle bir zarara maruz kaldığını iddia ve ispat etmiş değildir. Bu nedenlerle mahkemece Hukuk genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.*” demek suretiyle, yerel mahkemenin direnme kararını bozmuştur³⁷.

Yargıtay, 1987 yılında vermiş olduğu Hukuk Genel Kurulu kararının ardından 26.4.1995 tarihinde vermiş olduğu Hukuk Genel Kurulu kararı³⁸ ile sadece fiziksel bütünlüğü ihlal edilen kişinin değil; aynı eylem neticesinde ruhsal bütünlüğü ihlal edilerek doğrudan doğruya zarara maruz kalan yakınların da manevi tazminat talep edebileceklerini öğretide ileri sürülen görüşlere ve İsviçre Federal Mahkemesi karar-larına atıfta bulunmak suretiyle kabul etmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 26.4.1995 tarihinde vermiş olduğu ilke kararın-da, “... *Cismani zarar kavramına, ruhi bütünlüğün ihlali, sinir bozukluğu veya hastalığı (ruhi ve asabi sağlık bütünlüğü) gibi hallerin de girdiği kabul edildiğine göre, eğer bir kimsenin cismani zarara maruz kalması sonucunda onun (ana, baba, karı, koca gibi) çok yakınlarından birinin de (aynı eylem) nedeniyle hukuken korunan ruhi ve asabi sağ-lık bütünlüğü ağır şekilde haleldar olmuşsa onlar da manevi tazminat talep edebilirler. Çünkü bu durumda onların zararları ile haksız eylem arasında uygun illiyet bağı vardır ve zararlarının niteliği itibariyle onların da ihlal edilen normun (BK m. 47) koruma amacı içinde bulduklarının (Hukuka aykırılık bağının gerçekleştiğinin) kabulü gere-kir. Başka bir anlatımla, böyle hallerde, yansıma yoluyla değil, doğrudan doğruya zarara maruz kalma söz konusudur.*” demek suretiyle bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarının uğramış oldukları manevi zararı doğrudan doğruya zarar kapsamında değerlendirmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 1995 yılında vermiş olduğu ilke kararının deva-mında, “...*henüz sekiz aylık olan davacıların oğulları Erkan, çok ağır şekilde yaralan-mış, hastanede iki aylık tedavisi esnasında iki defa ameliyat edilmesine rağmen iyileşe-memiş ve 3-4 sene sonra yeniden ameliyatının gerektiğinin bildirilmiş olduğu (dosyadaki belgeler ve özellikle durumunu gösteren fotoğrafları ile) anlaşılmaktadır. Çocuklarının*

³⁶ Yarg. HGK., 2.12.1987, 4-214/894 (KARAHASAN, Manevi Tazminat, s. 82).

³⁷ Aynı yönde Yarg. 4. HD., 22.2.1988, 9373/1269 (KARAHASAN, Manevi Tazminat, s. 82-83).

³⁸ Yarg. HGK., 26.4.1995, 11-22/430. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

bu derece ağır vücut bütünlüğünün ihlali olayının davacılar ana ve babanın gözleri önünde cereyan etmesi, küçüğün geçirdiği ameliyatlara ve henüz tedavi edilememesi gibi durumlar hep birlikte gözetildiğinde; onun çok yakını olan davacıların ruhi ve asabi sağlık bütünlüğünün (davaya konu haksız eylem sebebiyle) ağır şekilde ihlal edildiği kabul edilmelidir.” demıştır.

Görüldüğü üzere, Yargıtay 26.4.1995 tarihli ilke kararında yakınların manevi zararlarının ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edildiği hallerde tazmin edilebileceğini, zira sadece bedensel zararın ağır olduğu hallerde, ilk zarar görenin ana, baba, karı, koca gibi çok yakınlarından birinin de aynı eylem nedeniyle BK. m. 47 hükmünün koruma amacının kapsamına giren ruhsal bütünlüklerinin ağır şekilde ihlal edilmiş olabileceğini ifade etmiştir.

Yargıtay 26.4.1995 tarihli ilke karardan sonra verdiği kararlarda da yakınların manevi zararlarının sadece ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edildiği hallerde BK m. 47 uyarınca tazmin edilebileceğini kabul etmiş³⁹, ilk zarar görenin uğramış olduğu bedensel zararın hafif olduğu hallerde ise reddetmiştir⁴⁰.

³⁹ Yargıtay'ın ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün “ağır şekilde” ihlal edilmiş olmasını aradığı kararına konu olan dava, kocanın geçirdiği iş kazası sonucu %100 iş göremez duruma gelmesi nedeniyle davacı kadının tazminat isteğine ilişkindir. Kararda “... 25 yaşında ve henüz iki yıllık evli olan davacının kocası İ.'nin geçirdiği iş kazası sonucu felç olarak, ömür boyu başkasının bakımına muhtaç yatalak hale geldiği, iş göremezlik oranının %100 olduğu dosyadaki bilgi ve belgeler ve özellikle fotoğraflardan anlaşılmaktadır. Kocasının bu derecede ağır vücut bütünlüğü ihlali olayının davacı kadının gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir.” denilmiştir. Yarg. 21. HD., 8.12.1997, 8067/8106 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). Yargıtay'ın ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün “ağır şekilde” ihlal edilmiş olmasını aradığı bir başka Kararında, “...19 yaşında ve henüz 1 yıllık evli olan davacının kocası R.'nin geçirdiği iş kazası sonucu felç olarak ömür boyu başkasının bakımına muhtaç yatalak hale geldiği iş göremezlik oranının %100 olduğu dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Kocasının bu derece ağır vücut bütünlüğü ihlali olayın davacı kadının gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir.” denilmiştir. Yarg. 21. HD., 27.10.2004, 8116/9009 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁴⁰ Yargıtay'ın yaralanmanın derecesini dikkate alarak, davacı babanın manevi tazminat talebini reddettiği kararında, “... manevi tazminata hükmedilebilmesi için çocuğun yaralanma derecesi (hayati tehlike geçirip geçirmediği, ameliyat olup olmadığı, sakat kalıp kalmadığı gibi tıbbi hususlar), bu yaralanma nedeniyle ebeveynin üzülmeye derecesi (şok geçirip geçirmediği, ruhsal tedavi görüp görmediği, insan yaşamının doğası) ve BK.'nun 49. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği hususları önem taşımaktadır. Somut olayda küçük E.'nin ayağının üzerinden araç lastiği geçtiği, cilt ve cilt altında doku yarası bulunduğu, kırık bulunmadığı, 15 gün iş ve güçten kalacak şekilde yaralandığı ceza dosyası içeriğinden anlaşılmaktadır. Dosyadaki bilgi, belge ve açıklamalar ile yukarıda açıklanan ölçütler ve özellikle küçüğün yaralanma derecesi ele alınıp değerlendirildiğinde davacı babanın manevi tazminat isteminin BK'nun 49. maddesindeki koşullara uygun olmadığı kanaatine varılmıştır. “ Yarg. 4. HD., 17.09.2001, 4012/8028 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). Yargıtay'ın 19.2.2002 tarihli kararında, “...8.11.1997 tarihinde 16 yaşında olan davacı Hamit'in geçirdiği iş kazası sonucu sağ kolunun koştığı 45 gün iş ve gücünden kalır şekilde ve %25.20 oranında işgöremezliğe uğradığı dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. İş göremezlik oranı ve diğer kanıtlara göre Hamit ağır bir cismani zarara uğra-

1998 yılına gelindiğinde, İsviçre Federal Mahkemesinin uygulamasından ve öğretilere ileri sürülen bir görüşten⁴¹ etkilenen Yargıtay, 1.4.1998 tarihli Hukuk Genel Kurulu Kararı⁴² ile zarar görenin yakınlarının uğramış oldukları manevi zararın tazmin edilebilmesi için onların ruhsal ya da asabi sağlık bütünlüklerinin ağır şekilde ihlal edilmiş olmasını aramaksızın; yakınların manevi tazminat taleplerini, BK. m. 49 kapsamında korunan “duygusal değerlerin” ihlal edilmiş olmasından hareketle, BK.m. 49 hükmüne dayandırmıştır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 1.4.1998 tarihinde vermiş olduğu ilke kararında, “... BK'nın 47. maddesinin anlatım ve amacı itibarıyla zarara görenin ancak ölümü halinde yakınlarına manevi tazminat ödenmesini öngörüldüğüne göre, anılan maddenin bu olayda uygulama alanı bulamadığı açıktır. Şu durumda sorunun, çözümünde başkaca bir yasal dayanağın olup olmadığı araştırılmak gerekir. Genel bir nitelik taşıyan BK. nun 49. maddesi, kişilik hakkına saldırı halinde manevi tazminata hükmedilmesini hüküm altına almıştır. Kişilik hakları, kişinin yaşamı, sağlığı, vücut ve ruh bütünlüğü ile toplum içindeki yerini koruyan haklar olduğu ve bunların fiziki, duygusal ve sosyal kişilik değerleri içerdiği gözetildiğine somut olaydaki duruma göre, davacıların çocuğunun yaralanmasının duygusal değerlere saldırı kapsamı içine girip girmediği konusu üzerinde durulmak gerekir. Duygusal kişilik değerler, kişinin toplum içindeki yeri birlikte yaşadığı ailesi ve yakınlarının değer alanı içine giren haklardır. Bu haklar bizzat kişinin şahsına bağlı olmayıp özellikle aile hukuku içinde yer alan değerlerdir. Bu bağlamda BK. nun 49. maddesindeki düzenleme itibarıyla, kişinin bizzat değil de yakınlarının (karı koca ana baba ve çocukları) ağır yaralanması gibi somut olayın kendisine özgü ağırlığının ve özelliğinin zorunlu kıldığı olguların ortaya çıkıp kanıtlanması halinde duygusal değerlerin ihlal edildiği ve bozulduğu böylece aile birliği içinde korunması gereken gönül bağının zarar gördüğünün kabulü gerekir.” denilmiştir⁴³.

---

manıştır. Hal böyle olunca Davacılar Cemile, Süreyya ve Süleyman'ın ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır şekilde bozulduğunu söylemek mümkün değildir. Yarg. 21. HD., 19.2.2002, 991/1278 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁴¹ Türk Hukuk Öğretisinde bir görüş, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesinin kapsamının bu şekilde genişletilmesi yerine, “aileye bağlılık” kavramının kişilik değerleri içerisine dahil edilmesi gerektiğini, böylece örneğin, baba ile oğul arasındaki bağ, babanın kişilik değerlerine dahil edilerek; babanın ruhsal sarsıntı geçirmesi halinde manevi zararın, yansıma yolu ile değil, doğrudan babanın şahsında gerçekleşmiş olacağını ileri sürmüştür. Yazara göre bu çözüm yolu kabul edildiği takdirde manevi tazminat istemi, BK m. 47 hükmüne değil BK m. 49 hükmüne dayandırılacaktır. **BURCUOĞLU, Haluk**, (TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, Borçlar Hukuku), s. 659, dpn. 3c.

⁴² Yarg. HGK., 1.4.1998, 4-251/265. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁴³ 1.4.1998 tarihli ilke kararının verilmesinden bir süre sonra Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, davacı babanın trafik kazasında ağır yaralanan ve yüzlerinde sabit iz kalan kızlarının yaralanmasından dolayı istemi olduğu manevi tazminat talebinin reddine ilişkin hükmün temyiz edilmesi üzerine “...Kişilik hakları, kişinin yaşamı, sağlığı, vücut ve ruh bütünlüğü ile toplum içindeki yerini koruyan haklar olduğu ve bunların fiziki, duygusal ve sosyal kişilik değerleri içerdiği gözetildiğine somut olaydaki duruma göre, davacıların yakınının yaralanmasının duygusal değerlere saldırı

Yargıtay 1.4.1998 tarihli ilke kararından sonra verdiği kararlarda da yakınların manevi zararlarının sadece ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edildiği hallerde BK m. 49 uyarınca tazmin edilebileceğini kabul etmiş⁴⁴, ilk zarar görenin

kapsamı içine girip girmediği konusu üzerinde durulmak gerekir. Duygusal kişilik değerler, kişinin toplum içindeki yeri birlikte yaşadığı ailesi ve yakınlarının değer alanı içine giren haklardır. Bu haklar bizzat kişinin şahsına bağlı olmayıp özellikle aile hukuku içinde yer alan değerlerdir. Bu bağlamda BK. nun 49. maddesindeki düzenleme itibarıyla, kişinin bizzat değil de yakınlarının (karı koca ana baba ve çocukları) ağır yaralanması gibi somut olayın kendisine özgü ağırlığının ve özelliğinin zorunlu kıldığı olguların ortaya çıkıp kanıtlanması halinde duygusal değerlerin ihlal edildiği ve bozulduğu böylece aile birliği içinde korunması gereken gönül bağının zarar gördüğünün kabulü gerekir. Somut olayda, davacı babanın çocukları S. ve C. trafik kazası sonucu ağır yaralanmışlar, tedavi görmüşler, bu aşamada iki kız çocuğunun yüzlerindeki yaralar sabit eser görüntüsü verecek biçimde iz bırakmıştır. Çocukların yüzlerindeki yaraların bu düzeyde olması ve bu izleri ailenin tüm yaşamları boyunca izlemek zorunda kalmaları Borçlar Kanununun 49. maddesinin koyduğu duygusal kişilik değerlerine saldırı teşkil eder. Aile içinde babanın çocuğunun yüzüne her bakışında üzüntü duyması kaçınılmazdır.” demek suretiyle yerel mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir. Yarg. 4. HD., 14.5.1998, 9223/3428 (**KARAHASAN**, Manevi Tazminat, s. 364).

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 31.3.2010 tarihinde vermiş olduğu kararda, “...Borçlar Yasasının 49. maddesindeki düzenleme gereğince, kişinin doğrudan kendisinin değil de karı koca, ana baba, çocuklar ve kardeşler gibi yakınlarının ağır yaralanması gibi somut olayın kendisine özgü ağırlığının ve özelliğinin zorunlu kıldığı olguların kanıtlanması durumunda, aile birliği içinde korunması gereken sosyal ve duygusal kişilik değerlerinin zarar gördüğünün kabul edilmesi gerekir.(...) olayın gelişim biçimi, yaralanmanın derecesi ve davalının eyleminin silahtan sayılan bıçak ile yaşamsal bölgeye yönelik olması gözetildiğinde, davacılar anne Ümmühan ile baba Ramazan'ın sosyal ve duygusal kişilik değerlerinin zarar gördüğü kabul edilmelidir. “ denmiştir. Yarg. 4. HD., 31.3.2010, 7006/3708 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

Buna karşılık Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, ömür boyu sürecek bir üzüntüye yol açacak biçimde kalıcı sakatlık ve ağır bir yaralanma söz konusu olmadığı gerekçesiyle yerel mahkemenin manevi tazminata hükmettiği kararını bozmuştur. Yargıtay 4. (çocukları) ağır yaralanması gibi somut olayın kendisine özgü ağırlığının ve özelliğinin zorunlu kıldığı olguların ortaya çıkıp kanıtlanması halinde duygusal değerlerin ihlal edildiği ve bozulduğu böylece aile birliği içinde korunması gereken gönül bağının zarar gördüğünün kabulü gerekir. Somut olayda, davacı babanın çocukları S. ve C. trafik kazası sonucu ağır yaralanmışlar, tedavi görmüşler, bu aşamada iki kız çocuğunun yüzlerindeki yaralar sabit eser görüntüsü verecek biçimde iz bırakmıştır. Çocukların yüzlerindeki yaraların bu düzeyde olması ve bu izleri ailenin tüm yaşamları boyunca izlemek zorunda kalmaları Borçlar Kanununun 49. maddesinin koyduğu duygusal kişilik değerlerine saldırı teşkil eder. Aile içinde babanın çocuğunun yüzüne her bakışında üzüntü duyması kaçınılmazdır.” demek suretiyle yerel mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir. Yarg. 4. HD., 14.5.1998, 9223/3428 (**KARAHASAN**, Manevi Tazminat, s. 364).

⁴⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 31.3.2010 tarihinde vermiş olduğu kararda, “...Borçlar Yasasının 49. maddesindeki düzenleme gereğince, kişinin doğrudan kendisinin değil de karı koca, ana baba, çocuklar ve kardeşler gibi yakınlarının ağır yaralanması gibi somut olayın kendisine özgü ağırlığının ve özelliğinin zorunlu kıldığı olguların kanıtlanması durumunda, aile birliği içinde korunması gereken sosyal ve duygusal kişilik değerlerinin zarar gördüğünün kabul edilmesi gerekir.(...) olayın gelişim biçimi, yaralanmanın derecesi ve davalının eyleminin silahtan sayılan bıçak ile yaşamsal bölgeye yönelik olması gözetildiğinde, davacılar anne Ümmühan ile baba Ramazan'ın sosyal ve duygusal kişilik değerlerinin zarar gördüğü kabul edilmelidir. “ denmiştir. Yarg. 4. HD., 31.3.2010, 7006/3708 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

uğramış olduğu bedensel zararın hafif olduğu hallerde ise reddetmiştir⁴⁵.

Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde Yargıtay'ın bedensel zarara uğrayan kişinin yanında kimler lehine manevi tazminata hükmettiğine bakacak olursak; Yargıtay'ın, 1995 tarihli ilke kararında⁴⁶, ilk zarar görenin yanında, aynı fiil nedeniyle 818 sayılı BK m. 47 kapsamında korunan ruhsal bütünlükleri ağır şekilde ihlal edilen, ilk zarar görenin ana, baba, karı, koca gibi çok yakınlarının da BK m. 47 hükmüne dayanarak, manevi tazminat talep edebileceklerini kabul ettiğini görürüz. Yargıtay bu karardan bir süre sonra 1998 tarihinde vermiş olduğu ilke kararında⁴⁷ da bu sefer, ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edilmesi nedeniyle, kendi bedensel ve ruhsal bütünlüklerinde bir zarara uğramamış olsalar bile, karı, koca, ana, baba ve çocuklar gibi yakınların, BK m. 49 kapsamında korunan duygusal değerlerinin ihlal edilmiş olmasından ötürü manevi tazminat talebinde bulunabileceklerini kabul etmiştir.

III. Yargıtay'ın 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğe Girmesinin Ardından Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebin İlişkin Uygulaması

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından, ölenin yakınları yanında ağır bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarına da manevi tazminat talep etme imkanı tanıyan, TBK m. 56/II hükmüne ilişkin Yargıtay uygulamasına baktığımızda, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 2013 yılında, 14.1.2013, 1.4.2013 ve 30.9.2013, ve 2014 yılında 3.4.2014 tarihli kararları verdiğini görürüz.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 2012 yılında yürürlüğe girmesinden sonra Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin Türk Borçlar Kanunu m. 56/II'ye ilişkin olarak 2013 yılında vermiş olduğu 14.1.2013, 1.4.2013 ve 30.9.2013 tarihli her üç kararda⁴⁸ öncelikle , “...*Kural olarak bedensel zarar nedeniyle tazminat isteminde bulunma*

⁴⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, ömür boyu sürecek bir üzüntüye yol açacak biçimde kalıcı sakatlık ve ağır bir yaralanma söz konusu olmadığı gerekçesiyle yerel mahkemenin manevi tazminata hükmettiği kararını bozmuştur. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 16.1.2003 tarihinde vermiş olduğu söz konusu kararda, “...somut olaya bakıldığında davacının eşinin 1 hafta iş ve güçten kalacak, hayati tehlike geçirmeyecek derecede yaralandığı görülmektedir. Bu durumda yukarıda açıklanan koşulların kanıtlanmadığı eş yönünden ömür boyu sürecek bir üzüntüye yol açacak biçimde kalıcı sakatlık ve ağır bir yaralanmanın söz konusu olmadığı, bir anlık heyecan ve geçici üzüntülerin BK.nun koruduğu değerler bakımından kişilik haklarına saldırı teşkil edecek düzeyde bulunmadığı sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda davacının eşinin yaralanmasından dolayı manevi tazminata hükmedilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.” denmiştir. Bkz. Yarg. 4. HD., 16.1.2003, 10386/322 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁴⁶ Yarg. HGK., 26.4.1995, 11-22/430 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁴⁷ Yarg. HGK., 4-251/265 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁴⁸ Bkz. Yarg. 4. HD., 14.1.2013, 1528/176; Yarg. 4. HD.'nin 1.4.2013 tarih ve 6929/5974 sayılı kararı ile 30.9.2013 tarih ve 17125/15375 sayılı kararları (UYAP).

hakki zarar görene aittir. (Mülga BK m.47, TBK m.56). Diğer yandan, kişisel hakları zarara uğrayanların da tazminat talep hakları vardır. (Mülga BK m.49, TBK m.58). Burada kural olarak, doğrudan doğruya zarar görme koşulu söz konusudur. Ancak kişilik değerlerinin kapsam ve çevresi, hayatın olağan akışına yerleşik değer yargılarına ve yaşam deneyi kurallarına dayalı olarak belirlenmelidir. Bir kimsenin beden ve ruh tamlığının ihlali sonucunda, onun yakınlarının da korunan varlıkları doğrudan zarara uğramış olabilir. Mülga BK m. 49, TBK m. 58 hükmü genel bir düzenleme olup; öngördüğü koşullar gerçekleştiğinde, ruhsal uyum ve dengesi sarsılanın, kişilik değerlerine saldırı nedeniyle manevi tazminat isteyebilmesi olanağı vardır. Ailenin, kişisel değerler arasında önemli ve üstün bir yeri vardır ve kişilik hakkı aile ilişkilerini de kapsar.” “...Yargusal içtihatlar ile kabul edilen bu hususu yasa koyucu, 01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı TBK'nun 56/2. maddesi ile; bedensel bütünlüğün saldırıya uğraması durumunda sadece saldırıya uğrayan kişi için değil, onun “yakınlarının” da bu saldırının ağır olması koşulu ile manevi zararlarının tazmin edilebilmesini kabul ederek yasal bir düzenlemeye kavuşturmuştur.” denilmiştir.

Görüldüğü üzere, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından TBK m. 56/II'ye ilişkin olarak vermiş olduğu her üç kararda Yargıtay, 818 sayılı BK'nın yürürlükte olduğu dönemde 1998 tarihli HGK⁴⁹ ve Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin müstekar kararlarında⁵⁰ benimsemiş olduğu, kişinin ailesine karşı hissettiği “duygusal bağ”ın TBK m. 49 uyarınca kişilik hakkı kapsamında korunan kişisel değerler arasında yer aldığı hususunu “...Ailenin, kişisel değerler arasında önemli ve üstün bir yeri vardır ve kişilik hakkı aile ilişkilerini de kapsar (...)” demek suretiyle ifade etmiş ve içtihatlar ile benimsenen bu durumun, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun m. 56/II hükmünde yasal olarak düzenlendiğini ifade etmiştir.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 14.1.2013 tarihinde vermiş olduğu karara⁵¹ konu

⁴⁹ Yarg. HGK., 1.4.1998, 4-251/265, “...Duygusal kişilik değerler, kişinin toplum içindeki yeri birlikte yaşadığı ailesi ve yakınlarının değer alanı içine giren haklardır. Bu haklar bizzat kişinin şahsına bağlı olmayıp özellikle aile hukuku içinde yer alan değerlerdir. Bu bağlamda BK. nun 49. maddesindeki düzenleme itibariyle, kişinin bizzat değil de yakınlarının (karı koca ana baba ve çocukları) ağır yaralanması gibi somut olayın kendisine özgü ağırlığının ve özelliğinin zorunlu kıldığı olguların ortaya çıkıp kanıtlanması halinde duygusal değerlerin ihlal edildiği ve bozulduğu böylece aile birliği içinde korunması gereken gönül bağının zarar gördüğünün kabulü gerekir.” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁵⁰ Yarg. 4. HD., 14.5.1998, 9223/3428 (KARAHASAN, Manevi Tazminat, s. 364); Yarg. 4. HD., 31.3.2010, 7006/3708 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁵¹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 14.1.2013 tarihinde vermiş olduğu kararda, “...davacılarından N.K'nın kazaya bağlı sağ humerus kırığı nedeniyle hayati tehlike geçirmediği anlaşılmış ise de şahsın ancak 45 günde iyileşebildiği, diğ kaybı yaşadığı, yüzünde sabit eser niteliğinde yara izi kaldığı anlaşılmaktadır. Yaralanmanın belirlenen niteliği ve buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisi göz önünde tutulduğunda adı geçenin anne ve babası olan diğer davacıların da olay nedeniyle kişilik değerlerinde eksilme duygusu yaşadığı tecrübe kuralları ile sabit olup; bu bakımdan ayrıca bir kanıtama yükümlülüğü altında bulunmadıkları benimsenmelidir”. Dosya kapsamından, davacılarından N.K'nın kazaya bağlı sağ

olan uyuşmazlık, trafik kazasına dayalı haksız fiil nedeniyle bedensel zarara uğrayan davacının anne ve babasının manevi tazminat taleplerine ilişkindir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, trafik kazası neticesinde, sağ kol kırığı nedeniyle hayati tehlike geçirmeyen, diş kaybı yaşayan, yüzünde sabit eser niteliğinde yara izi kalan ve 45 günde iyileşen davacının anne ve babası yararına da manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini, yaralanmanın belirlenen niteliği ile buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisi dikkate alındığında, davacının anne ve babasının da bu olay nedeniyle kişilik değerlerinde eksilme duygusu yaşadıklarının tecrübe kurallarıyla sabit olduğunu bu nedenle onların ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü altında bulunmadıklarını ifade etmiş ve bedensel zarara uğrayan davacının anne ve babasının manevi tazminat taleplerinin reddine ilişkin yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin söz konusu kararında da açıkça ifade edildiği üzere, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınları lehine TBK m. 56/II uyarınca manevi tazminata hükmedilebilmesi için ilk zarar görenin uğramış olduğu bedensel zararın ağır olması gerekir. Yukarıda açıklamış olduğumuz üzere, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişi ile yakınları arasındaki “duygusal bağ” kişilik hakkı kapsamında korunan değerler arasında yer almakta, yakınların manevi tazminat taleplerinin temelini de bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişi ile manevi tazminat talebinde bulunan yakınlar arasındaki “duygusal bağın” ihlali oluşturmaktadır. Ancak yakınların TBK m. 58 (BK m.49) kapsamında korunan “duygusal bütünlük değerlerinin” ihlal edildiğini söyleyebilmemiz için ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edilmiş olması gerekir. Nitekim Yargı kararları ile kabul edilen bu durum, 6098 sayılı TBK'nın 56/II. maddesi ile yasallaşmıştır. Buna göre ilk zarar görenin uğramış olduğu ihlal o derece ağır olmalıdır ki zarar gören ile yakınlar arasındaki kişisel ilişkinin bu durumdan sürekli ve ciddi şekilde etkilenmiş olması ya da radikal bir şekilde değişerek tamamen başka bir şekle bürünmüş olması gerekir. Bu ise ancak bedensel bütünlüğün ağır şekilde ihlal edildiği örneğin, ilk zarar görenin ağır şekilde sakatlandığı, ömür boyu felç kalarak yakınların bakımına muhtaç hale geldiği, komaya girdiği ya da iktidarsız hale geldiği hallerde söz konusu olur. Çünkü sadece bu gibi hallerde, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarının yaşamları ihlalin

---

humerus kırığı nedeniyle hayati tehlike geçirmediği anlaşılmış ise de şahsın ancak 45 günde iyileşebildiği, diş kaybı yaşadığı, yüzünde sabit eser niteliğinde yara izi kaldığı anlaşılmaktadır. Yaralanmanın belirlenen niteliği ve buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisi göz önünde tutulduğunda adı geçenin anne ve babası olan diğer davacıların da olay nedeniyle kişilik değerlerinde eksilme duygusu yaşadığı tecrübe kuralları ile sabit olup; bu bakımdan ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü altında bulunmadıkları benimsenmelidir. (...) davacı anne ve baba yararına da uygun tutarlarda manevi tazminat takdir edilmesi gerekirken, tazminat miktarının tayininde etkili olabilecek hususlar nazara alınarak yerinde olmayan yazılı gerekçeyle, onların manevi tazminat istemlerinin tümünden reddedilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.” demiştir. Bkz. Yarg. 4. HD., 14.1.2013, 1528/176 (UYAP).

ağırlığına bağlı olarak değişmekte ve onların kendi kişilik hakları üzerinde doğrudan etkili olmaktadır.

Oysa Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 14.1.2013 tarihinde vermiş olduğu karara konu olan olayda davacı, hayati tehlike taşımayan sağ kol kırığı neticesinde 45 gün içerisinde iyileşerek tedavi edilmiştir. Davacının uğramış olduğu yaralanmanın niteliği yakınların yaşamlarını sürekli ve ciddi şekilde etkileyecek nitelikte değildir. Bu nedenle Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin söz konusu yaralanmanın niteliğini “ağır bedensel zarar” kapsamında değerlendirmesi yerinde olmamıştır.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 14.1.2013 tarihinde vermiş olduğu karardan kısa süre sonra vermiş olduğu, 1.4.2013 ve 30.9.2013 tarihli kararlarda⁵² da yakınların manevi tazminat taleplerini reddeden yerel mahkeme kararlarını bozarak, ilk zarar görenin uğramış olduğu bedensel zararın “ağır bedensel zarar” olduğuna karar vermiştir.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 1.4.2013 tarihinde vermiş olduğu karara konu olan olayda⁵³, davacının sol alt bacak kemiği kırılmış, bu nedenle davacı meslekte kazanma gücünü % 15,2 oranında kaybetmiş, maluliyet durumu süreklilik arz eden davacı, olay tarihinden itibaren 6 ay içinde iyileşmiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi yaralanmanın belirlenen niteliği ve buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisini göz önünde tutarak, davacının eşi yararına da manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği gerekçeyle yerel mahkeme kararını bozmuştur. Kanaatimizce meslekte kazanma gücünü % 15,2 oranında kaybetmiş olan davacı maluliyet durumu sürekli olmakla birlikte ağır ya da kalıcı sakatlık veya tam maluliyet durumu söz konusu olmadığından uğranılan bedensel zararın “ağır bedensel zarar” olarak nitelendirilmesi yerinde değildir. Zira 6 ay içerisinde iyileşen davacının uğramış olduğu bedensel zararın manevi tazminat talebinde bulunan yakınına, ağır bir yük altında bıraktığı ve onun yaşam koşullarını radikal bir şekilde değiştirdiği söylenemez.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 30.9.2013 tarihinde vermiş olduğu karara konu olan olayda⁵⁴ ise davacıda kazaya bağlı kemik kırıkları meydana gelmiş, kararda bu

⁵² Yarg. 4. HD.’nin 1.4.2013 tarih ve 6929/5974 sayılı kararı ile 30.9.2013 tarih ve 17125/15375 sayılı kararı (UYAP).

⁵³ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 1.4.2013 tarihinde vermiş olduğu kararda, “davacılar F.B.’de kazaya bağlı sol tibia lateral plato kırığı meydana geldiği, bu nedenle % 15,2 oranında meslekte kazanma gücünü kaybettiği, maluliyet durumunun sürekli olduğu, iyileşme süresinin olay tarihinden itibaren 6 aya kadar uzadığı anlaşılmaktadır. Yaralanmanın belirlenen niteliği ve buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisi göz önünde tutulduğunda adı geçen eşi olan diğer davacı F.B.’nin de olay nedeniyle kişilik değerlerinde eksilme duygusu yaşadığı tecrübe kuralları ile sabit olup; bu bakımdan ayrıca bir kanıtama yükümlülüğü altında bulunmadıkları benimsenmelidir”. demiştir. Bkz. Yarg. 4. HD., 1.4.2013, 6929/5974 (UYAP).

⁵⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 30.9.2013 tarihli kararda, “...davacılar S.B.’de kazaya bağlı kemik kırıkları meydana geldiği bu kemik kırıklarının hayat fonksiyonlarına etkisinin 6. (ağır) derecede

kemik kırıklarının hayat fonksiyonlarına etkisinin 6. (ağır) derecede olduğu, iyileşme süresinin 9 aya kadar uzadığı belirtilmiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, ilk zarar görenin eşi olan yakınının manevi tazminat talebinin kabul edilmesi gerektiğine karar vererek, yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 30.9.2013 tarihinde vermiş olduğu karara konu olayda da her ne kadar kazaya bağlı kemik kırıklarının hayat fonksiyonlarına etkisinin 6. derecede yani ağır olduğu belirtilmişse de, 9 aya kadar uzayan tedavi sürecinde iyileşerek yeniden sağlığına kavuşan davacının uğramış olduğu bedensel zararın yakınların manevi tazminat taleplerine esas olacak nitelikte "ağır bedensel zarar" olduğu sonucuna ulaşılması yerinde değildir. Zira davacının uğramış olduğu bedensel zarar, manevi tazminat talebinde bulunan yakının hayatını ömür boyu güçleştirecek ya da zarar gören ile manevi tazminat talebinde bulunan yakın arasındaki kişisel ilişkiyi etkileyecek nitelikte değildir.

Kanaatimizce, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından vermiş olduğu 14.1.2013, 1.4.2013 ve 30.9.2013 tarihli kararlarına konu olan bedensel zararların, TBK m. 56/II anlamında "ağır bedensel zarar" olarak nitelendirilmesi yerinde değildir. Her ne kadar anılan kararlarda Yargıtay açıkça, bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarının 6098 sayılı TBK'nın m. 56/II uyarınca bu saldırının "ağır olması" koşuluyla manevi tazminat talep edebileceklerini ifade etmiş ise de; "ağır bedensel zarar" olarak nitelendirilemeyecek türdeki beden bütünlüğü ihlallerini de "ağır bedensel zarar" kapsamında değerlendirmiş ve yakınların manevi tazminat taleplerini reddeden yerel mahkeme kararlarını bozmuştur. Halbuki Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde yakınlar lehine manevi tazminata sadece bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin uğramış olduğu "bedensel zararın ağır" olduğu hallerde hükmetmekte⁵⁵, bedensel zararın ağır olmadığı hallerde ise ya-

---

olduğu, iyileşme süresinin 9 aya kadar uzadığı anlaşılmaktadır. Yaralanmanın belirlenen niteliği ve buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisi göz önünde tutulduğunda adı geçenlerin eşi olan diğer davacı C.B.'nin de olay nedeniyle kişilik değerlerinde eksilme duygusu yaşadığı tecrübe kuralları ile sabit olup bu bakımdan ayrıca bir kanıtama yükümlülüğü altında bulunmadığı benimsenmelidir. Yerel mahkeme açıklanan olgular gözetilerek, davacı eş C.B. yararına da uygun tutarda manevi tazminat takdir edilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle adı geçen davacının manevi tazminat isteminin tümünden reddedilmesi doğru değildir. Kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir." demiştir. Bkz. Yarg. 4. HD., 30.9.2013, 17125/15375 (UYAP)

⁵⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 14.5.1998 tarihinde vermiş olduğu kararda "...Somut olayda, davacı babanın çocukları S. ve C. trafik kazası sonucu ağır yaralanmışlar, tedavi görmüşler, bu aşamada iki kız çocuğunun yüzlerindeki yaralar sabit eser görüntüsü verecek biçimde iz bırakmıştır. Çocukların yüzlerindeki yaraların bu düzeyde olması ve bu izleri ailenin tüm yaşamları boyunca izlemek zorunda kalmaları Borçlar Kanununun 49. maddesinin koyduğu duygusal kişilik değerlerine saldırı teşkil eder. Aile içinde babanın çocuğunun yüzüne her bakışında üzüntü duyması kaçınılmazdır." demek suretiyle yerel mahkeme kararının bozmuştur. Yarg. 4. HD., 14.5.1998, 9223/3428 (KARAHASAN, Manevi Tazminat, s. 364). Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 31.3.2010

kınların manevi tazminat taleplerini reddetmekte idi⁵⁶. Örneğin Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu 2003 yılında ömür boyu sürecek bir üzüntüye yol açacak biçimde kalıcı sakatlık ve ağır bir yaralanma söz konusu olmadığı gerekçesiyle yerel mahkemenin manevi tazminata hükmettiği kararını bozmuştur. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 16.1.2003 tarihinde vermiş olduğu söz konusu kararda⁵⁷, “...somut olaya bakıldığında davacının eşinin 1 hafta iş ve güçten kalacak, hayati tehlike geçirmeyecek derecede yaralandığı görülmektedir. Bu durumda yukarıda açıklanan koşulların kanıtlanmadığı eş yönünden ömür boyu sürecek bir üzüntüye yol açacak biçimde kalıcı sakatlık ve ağır bir yaralanmanın söz konusu olmadığı, bir anlık heyecan ve geçici üzüntülerin BK.nun koruduğu değerler bakımından kişilik haklarına saldırı teşkil edecek düzeyde bulunmadığı sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda davacının eşinin yaralanmasından dolayı manevi tazminata hükmedilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.” denmiştir.

Nitekim Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından 3.4.2014 tarihinde vermiş olduğu kararda⁵⁸, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesine göre, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda hakimin olayın özelliklerini göz önünde tutarak zarar görene; ağır bedensel zarar veya ölüm halinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebileceğini belirttikten sonra, dosyadaki bilgi ve belgelerden, davacının yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde olduğunun anlaşıldığı, davacının yaralanmasının

---

tarihinde vermiş olduğu kararda, “...Borçlar Yasasının 49. maddesindeki düzenleme gereğince, kişinin doğrudan kendisinin değil de karı koca, ana baba, çocuklar ve kardeşler gibi yakınlarının ağır yaralanması gibi somut olayın kendisine özgü ağırlığının ve özelliğinin zorunlu kıldığı olguların kanıtlanması durumunda, aile birliği içinde korunması gereken sosyal ve duygusal kişilik değerlerinin zarar gördüğünün kabul edilmesi gerekir.(...) olayın gelişim biçimi, yaralanmanın derecesi ve davalının eyleminin silahtan sayılan bıçak ile yaşamsal bölgeye yönelik olması gözetildiğinde, davacılardan anne Ümmühan ile baba Ramazan'ın sosyal ve duygusal kişilik değerlerinin zarar gördüğü kabul edilmelidir.” denmiştir. Yarg. 4. HD., 31.3.2010, 7006/3708 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁵⁶ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, ömür boyu sürecek bir üzüntüye yol açacak biçimde kalıcı sakatlık ve ağır bir yaralanma söz konusu olmadığı gerekçesiyle yerel mahkemenin manevi tazminata hükmettiği kararını bozmuştur. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 16.1.2003 tarihinde vermiş olduğu söz konusu kararda, “...somut olaya bakıldığında davacının eşinin 1 hafta iş ve güçten kalacak, hayati tehlike geçirmeyecek derecede yaralandığı görülmektedir. Bu durumda yukarıda açıklanan koşulların kanıtlanmadığı eş yönünden ömür boyu sürecek bir üzüntüye yol açacak biçimde kalıcı sakatlık ve ağır bir yaralanmanın söz konusu olmadığı, bir anlık heyecan ve geçici üzüntülerin BK.nun koruduğu değerler bakımından kişilik haklarına saldırı teşkil edecek düzeyde bulunmadığı sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda davacının eşinin yaralanmasından dolayı manevi tazminata hükmedilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.” denmiştir. Bkz. Yarg. 4. HD., 16.1.2003, 10386/322 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁵⁷ Yarg. 4. HD., 16.1.2003, 10386/322 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁵⁸ Yarg. 4. HD.'nin 3.4.2014 tarih ve 12161/9898 sayılı kararı (UYAP).

hayati tehlike oluşturmadığı, kalıcı bir arıza bırakmadan iyileştiği, doktor raporlarına göre tarif edilen yaralanmanın derecesi dikkate alındığında davacı babanın manevi tazminat isteğinin anılan yasa hükmü uyarınca reddi yerine kısmen kabulünün doğru olmadığı gerekçesiyle yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Görüldüğü üzere Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 2014 yılında vermiş olduğu kararında, 6098 sayılı TBK m. 56/II hükmü uyarınca zarar görenin yakınları lehine manevi tazminata sadece ağır bedensel zararlar söz konusu olduğunda hükmedileceğini belirttiikten sonra, basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek türde olan, zarar gören açısından hayati tehlike oluşturmayan ve kalıcı bir arıza bırakmadan iyileşebilen yaralanmanın derecesini dikkate alarak, , “ağır bir bedensel zarar” oluşmadığı halde yakınlar lehine manevi tazminata hükmeden yerel mahkemenin kararını haklı olarak bozmuştur. Hemen hatırlatalım ki Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 3.4.2014 tarihinde vermiş olduğu bu karardan bir yıl önce vermiş olduğu 14.1.2013 tarihli kararında ise sağ kol kırığı nedeniyle hayati tehlike geçirmediği anlaşılan ve 45 günde iyileşen davacının anne ve babası lehine manevi tazminatı reddeden yerel mahkeme kararını bozmuştu. Oysa bu durumda da hayati tehlike bulunmadığı ve bedensel zarara uğrayan kişi de 45 gün içerisinde iyileştiği için yakınlar lehine manevi tazminat taleplerini reddeden yerel mahkeme kararının onanması gerekirdi.

818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi gibi Yargıtay 21. Hukuk Dairesi de⁵⁹, yakınların manevi tazminat taleplerini bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin uğramış olduğu “bedensel zararın ağır” olduğu örneğin; ilk zarar görenin ömür boyu başkasının yardım ve bakımına muhtaç hale geldiği ömür boyu tekerlekli sandalyeye mahkumiyet⁶⁰, felç olarak ömür boyu

⁵⁹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesine göre, bu durumda, yakınların uğramış olduğu zarar yansıma zararı değil; doğrudan zarardır, zira yakınların kendi ruhsal ve bedensel bütünlükleri de BK m. 47 anlamında ağır şekilde ihlal edilmiştir. Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 27.03.2007 tarihinde vermiş olduğu kararda, “...bir kişinin cismani zarara uğraması durumunda onun (ana baba, karı, koca gibi) çok yakınlarından birinin de aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğü ağır şekilde bozulmuşsa (örneğin eyleme uğrayan yakın kişi % 100 iş göremez duruma gelmişse) onların da manevi tazminat isteyebilecekleri kabul edilmelidir. Bu durumda onların zararları ile haksız eylem arasında uygun illiyet bağı mevcut olduğundan yansıma yoluyla değil, doğrudan zarara uğrama söz konusudur. Yargıtay Hukuk genel Kurulununun 26.4.1995 gün ve 1995/11-22, 1995/430, 23.9.1987 gün ve E. 1987/9-183 K. 1987/655 sayılı kararları da aynı esaslara dayanmaktadır.” demiştir. Yarg. 21. HD., 27.03.2007, 3976/5212 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶⁰ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 14.5.2002 tarihli, “...26 yaşında olan mağdurun geçirdiği iş kazası sonucu ömür boyu tekerlekli sandalyeye mahkum olduğu, konuşmadığı, görme olmakla birlikte gördüğünü anlayamadığı iş göremezlik oranının % 66 olduğu bir durumda babalarının bu derecede ağır vücut bütünlüğü ihlali olayının davacı çocukların gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir.” şeklindeki kararı için bkz. Yarg. 21. HD., 14.5. 2002, 2873/4377 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

başkasının bakımına muhtaç yatalak hale gelme⁶¹, % 100 işgöremezlik oranı⁶² gibi durumların varlığı halinde kabul etmekte⁶³, buna karşılık bedensel zararın ağır olmadığı örneğin, ilk zarar görenin, on gün çalışamayacak şekilde yaralandığı⁶⁴, % 11.2 iş

⁶¹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin, 23.03.2004 tarihli kararında "...2.12.1998 tarihinde 21 yaşında olan davacı G.Y.'in kocası diğer davacı küçüklerin babası olan H.Y.'in geçirdiği iş kazası sonucu felç olarak ömür boyu başkasının bakımına muhtaç yatalak hale geldiği, iş göremezlik oranının % 100 olduğu dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Kocasının ve babalarının bu derece ağır vücut bütünlüğü ihlali olayının davacıların gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüklerinin ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir." denmiştir. Bkz. Yarg. 21. HD., 23.03.2004, 1754/2769 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶² Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 23.02.2004 tarihli kararında, "...bir kişinin cismani zarara uğraması durumunda onun (ana baba, karı, koca, kardeş gibi) çok yakınlarından birinin de aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğü ağır şekilde bozulmuşsa (örneğin eyleme uğrayan yakın kişi % 90 - % 100 iş göremez duruma gelmişse veya vefat etmişse) onların da manevi tazminat isteyebilecekleri kabul edilmelidir." denmiştir. Yarg. 21. HD., 23.02.2004, 24/1413 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 27.10.2004 tarihli kararında, "...21.5.2000 tarihinde 19 yaşında ve henüz 1 yıllık evli olan davacının kocası R'in geçirdiği iş kazası sonucu felç olarak ömür boyu başkasının bakımına muhtaç yatalak hale geldiği iş göremezlik oranının % 100 olduğu dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Kocasının bu derecede ağır vücut bütünlüğü ihlali olayının davacı kadının gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir." denmiştir. Yarg. 21. HD., 27.10. 2004, 8116/9009 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 27.03.2007 tarihinde vermiş olduğu kararda da, "...bir kişinin cismani zarara uğraması durumunda onun (ana baba, karı, koca gibi) çok yakınlarından birinin de aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğü ağır şekilde bozulmuşsa (örneğin eyleme uğrayan yakın kişi % 100 iş göremez duruma gelmişse) onların da manevi tazminat isteyebilecekleri kabul edilmelidir. Bu durumda onların zararları ile haksız eylem arasında uygun illiyet bağı mevcut olduğundan ruhsal ve sinirsel sağlık yoluyla değil, doğrudan zarara uğrama söz konusudur. (...) somut olayda 19.9.2000 tarihinde 29 yaşında olan sigortalının geçirdiği iş kazası sonucu bakıma muhtaç şekilde ve % 100 oranında iş göremezliğe uğradığı dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Kocasının bu derecede ağır vücut bütünlüğü ihlali olayının davacı karısının gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında davacı eşin de ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir." denmiştir. Yarg. 21. HD., 27.03.2007, 3976/5212 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶³ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 8.12.1997 tarihli, kararına konu olan dava, kocanın geçirdiği iş kazası sonucu %100 iş göremez duruma gelmesi nedeniyle davacı kadının tazminat istediğine ilişkindir. Kararda "... 25 yaşında ve henüz iki yıllık evli olan davacının kocası İ.'nin geçirdiği iş kazası sonucu felç olarak, ömür boyu başkasının bakımına muhtaç yatalak hale geldiği, iş göremezlik oranının %100 olduğu dosyadaki bilgi ve belgeler ve özellikle fotoğraflardan anlaşılmaktadır. Kocasının bu derecede ağır vücut bütünlüğü ihlali olayının davacı kadının gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir." denilmiştir. Yarg. 21. HD., 8.12.1997, 8067/8106 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶⁴ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 15.5.2001 tarihli karara konu olan davada, geçirdiği iş kazası sonucu on gün çalışamayacak bir şekilde yaralanan kişinin anne baba ve kardeşinin manevi tazminat talebini, "...İş göremezlik oranı ve diğer kanıtlara göre B. Ağır bir cismani zarara uğramamıştır. Hal böyle olunca davacıların ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır şekilde bozulduğunu söylemek mümkün değildir." demek suretiyle reddetmiştir. Bkz. Yarg. 21. HD., 15.5.2001, 3658/3777 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 1.12.2003 tarihli

göremez duruma geldiği⁶⁵, iş kazası sonucu 45 gün iş ve gücünden kalır şekilde % 0 oranında iş göremezliğe uğradığı⁶⁶, % 5.1 oranında işgöremezliğe uğradığı⁶⁷ hallerde ise reddetmekteydi⁶⁸.

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından 24.2.2014 tarihinde vermiş olduğu kararında⁶⁹, iş kazası sebe-

---

kararında, "...21.1.1998 tarihinde 22 yaşında olan davacıardan A.A. ile G'nin kızı, diğer davacıların kardeşi S. geçirdiği iş kazası sonucu 10 gün iş ve gücünden kalır şekilde yaralandığı dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. İşgöremezlik oranı ve diğer kanıtlara göre B. Ağır bir cismani zarara uğramamıştır. Hal böyle olunca, davacıların ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır bir şekilde bozulduğunu söylemek mümkün değildir." denmiştir. Yarg. 21. HD., 1.12.2003, 9485/9701 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶⁵ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 25.10.2005 tarihli karara konu olan davada, oğlunun geçirdiği iş kazası sonucu % 11.2 iş göremez duruma gelmesi nedeniyle davacı babanın manevi tazminat talebini, "...somut olayda işgöremezlik oranı ve diğer kanıtlara göre davacının oğlu A. Ağır bir cismani zarara uğramamıştır. Davacının ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır bir şekilde bozulduğunu söylemek mümkün değildir." demek suretiyle reddetmiştir. bkz. Yarg. 21. HD., 25.10. 2005, 7868/10156 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶⁶ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 13.5.2004 tarihli kararında, "...28.05.1997 tarihinde 17 yaşında olan sigortalı D.K.'nin geçirdiği iş kazası sonucu 45 gün iş ve gücünden kalır şekilde % 0 oranında iş göremezliğe uğradığı dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. İş göremezlik oranı ve diğer kanıtlara göre sigortalı ağır bir cismani zarara uğramamıştır. Hal böyle olunca, davacı anne ve babanın ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır bir şekilde bozulduğunu söylemek mümkün değildir." denmiştir. Yarg. 21. HD., 13.5.2004 tarihli, 3980/4846 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶⁷ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 1.12.2003 tarihli kararında, "...29.6.1997 tarihinde 15 yaşında olan davacının oğlu fatihin geçirdiği iş kazası sonucu % 5.1 oranında işgöremezliğe uğradığı dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmakta olup, yukarıdaki açıklanan ilkeye göre ağır bir cismani zarara uğradığı söylenemez. Hal böyle olunca, davacının ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır bir şekilde bozulduğunu söylemek mümkün değildir." denmiştir. Yarg. 21. HD., 1.12.2003, 9485/9701 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶⁸ **ERLÜLE**, s. 333.

⁶⁹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 24.2.2014 tarihinde vermiş olduğu kararda özetle, "..Davacı sigortalının davalıya ait iş yerinde çalışmakta iken, 18.3.2008 tarihinde geçirdiği iş kazası sebebiyle oluşan meslekte kazanma gücündeki kayıp oranının % 22 olduğu, dava tarihinde yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine göre, manevi tazminat isteme hakkının doğrudan doğruya cismani zarara maruz kalan kişiye ait olduğu, yansına yoluyla aynı eylem sebebiyle üzüntü duyanların manevi tazminat isteyemeyecekleri, zarar kavramına ruhsal bütünlüğün ihlali, sinir bozukluğu veya hastalığı gibi hallerin girdiği bir kişinin cismani zarara uğraması sonucunda onun (ana, baba, karı, koca ve çocuklar gibi) çok yakınlarından birinin de aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğü bozulmuşsa, onların da manevi tazminat isteyebileceklerinin kabul edilmesi gerektiği, yine karar tarihinde yürürlükte bulunan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 56. maddesiyle bu konunun yeniden düzenlenmiş olup "ağır bedensel zarar ya da ölüm halinde zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar para ödenmesine karar verilebileceği" hükmünün getirildiği, bu yeni düzenleme ile 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlük zamanında içtihatlarla düzenlenen hususun yasa koyucu tarafından açıklığa kavuşturulduğu ve yaralanan sigortalının yakınlarının manevi tazminat davası bakımından haksahipliği durumunun ön şartı olarak "ağır bedensel" zarar koşulunun getirildiği, somut olaya gelince; haksız fiil zamanında yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu,

biyle meslekte kazanma gücündeki kayıp oranı % 22 olan davacı sigortalının eşi ve çocuklarının manevi tazminat taleplerini, dava tarihinde yürürlükte olan 818 sayılı BK m. 47'ye ilişkin olarak öğreti ve uygulamada ileri sürülen görüşler doğrultusunda değerlendirmiş ve kural olarak, yansıma yoluyla zarara uğrayan kişilerin manevi tazminat talep edemeyeceklerini ancak bedensel zarara uğrayan kişinin ana, baba, karı, koca ve çocukları gibi çok yakınlarının aynı fiil nedeniyle BK m. 47 kapsamında korunan ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır şekilde bozulduğu hallerde manevi tazminat talep edebileceklerini Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 1987 ve 1995 tarihli ilke kararlarına atıfta bulunarak ifade etmiştir.

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, söz konusu kararında, karar tarihinde yürürlükte bulunan 6098 sayılı TBK'nın 56. madde hükmü ile 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlük zamanında içtihatlarla düzenlenen bu durumun kanun koyucu tarafından açıklığa kavuşturulduğunu ve yakınların manevi tazminat talepleri açısından haksahipliği önşartı olarak "ağır bedensel zarar" koşulunun getirildiğini belirtmiş; ancak somut olayı haksız fiil zamanında yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu ve Yargıtay HGK kararları ışığında değerlendirerek, olayın özelliğine, yaralanmanın niteliğine, meslekte kazanma gücündeki kayıp oranına ve özellikle sigortalının yaralanmasının ağır bedensel zarar oluşturmaması nedeniyle davacıların manevi tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekirken kabulüne karar verilmiş olmasını doğru bulmayarak yerel mahkeme kararını bozmuştur. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra vermiş olduğu 24.2.2014 tarihli kararında, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde benimsemiş olduğu içtihadını devam ettirerek, yakınlarla ilk zarar görenin uğramış olduğu "bedensel zararın ağır" olduğu hallerde manevi tazminat talep etme hakkı tanımış olması, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin yakınlar lehine 818 sayılı BK m. 47 uyarınca manevi tazminata hükmettiği yerleşik içtihadına uygun olduğu gibi, karar tarihinde yürürlükte olan 6098 sayılı TBK madde 56/II hükmüne de uygundur⁷⁰.

Belirtelim ki her ne kadar Yargıtay, 24.2.2014 tarihinde vermiş olduğu kararında, karar tarihinde yürürlükte bulunan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun

---

yukarıda açıklanan ilkeler ve Yargıtay H.G.K. kararları ışığında iş kazası sebebiyle sağlık bütünlüğü bozulan sigortalının anne ve babasının manevi tazminat talep etme haklarının bulunduğu düşünülse dahi, olayın özelliğine, yaralanmanın niteliğine, meslekte kazanma gücündeki kayıp oranına ve özellikle sigortalının yaralanmasının ağır bedensel zarar oluşturmamasına göre davacı eş ve çocuklar lehine yansıma yoluyla manevi tazminat verilemeyeceğinin anlaşılması karşısında bu davacıların manevi tazminat istemlerinin reddine karar vermek gerekirken, kabulüne karar verilmesinin doğru olmadığı gibi; kaza tarihinde tarafların kusur dağılımıyla sosyal ekonomik durumlarına göre davacı sigortalı lehine hükmedilen manevi tazminatın da fazla olduğu gerekçeyle Yerel Mahkeme kararını bozmuştur. Bkz. Yarg. 21. HD., 24.2.2014, 22505/2912 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁷⁰ ERLÜLE, s. 335.

56. maddesinin II. fıkrasında yakınların manevi tazminat talepleri söz konusu olduğunda, haksahipliği ön şartı olarak “ağır bedensel zarar” koşulunun getirildiğini açıkça ifade etmişse de; somut olayı haksız fiil zamanında yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine göre değerlendirmiştir. Halbuki Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girmesinden sonra görülmekte olan davaya ilişkin somut olayı 6098 sayılı TBK m. 56/II hükmüne göre değerlendirmesi gerekirdi. Zira, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğü ve uygulama şekli hakkındaki 6101 sayılı Kanunu'nun “A. Görülmekte olan davalara ilişkin uygulama” kenar başlıklı 7. maddesinde, Türk Borçlar Kanunu'nun kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kuralları ile geçici ödemelere ilişkin 76ncı, faize ilişkin 88inci, temerrüt faizine ilişkin 120nci ve aşırı ifa güçlüğüne ilişkin 138inci maddesinin “görülmekte olan davalarda da” uygulanacağı ifade edilmiştir⁷¹. Nitekim uygulamada, maddi tazminatın hesaplanmasının kamu düzenine ilişkin olduğu kabul edildiği gibi, manevi tazminatın da kamu düzenine ilişkin olduğunu kabul edilmektedir⁷².

Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 24.2.2014 tarihli kararından kısa bir süre sonra Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 28.3.2014 tarihinde vermiş olduğu karara⁷³ konu olan uyuşmazlık ise iş kazası nedeniyle % 62 oranında çalışma gücünü sürekli kaybeden sigortalının eşi için takdir edilen manevi tazminat miktarının az olup olmadığı, ayrıca sigortalıyla aynı evde yaşamayan çocukları için manevi tazminat takdir edilip edilemeyeceğine ilişkindir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 28.3.2014 tarihinde vermiş olduğu kararda, davacı eş yararına hükmedilen manevi tazminatın az olduğunu, kazaya uğrayan işçinin çocukları olan ve evlenmek suretiyle evden ayrılmış olan davacılar yararına manevi tazminata hükmedilip edilemeyeceğini kaza tarihinde yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine göre değerlendirmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu söz konusu kararında, Borçlar Kanunu'nun 46. ve 47. maddeleri ile sadece fiziki sağlık bütünlüğünün değil, ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün de korunduğu hususunun öğreti ve Yargıtay kararlarında benimsendiğini, bir kimsenin bedensel zarara uğraması neticesinde onun ana, baba, eşi, çocukları gibi çok yakınlarının da aynı fiil nedeniyle hukuken korunan ruhi ve asabi sağlık bütünlüğü ağır şekilde ihlal edilmişse onların da manevi tazminat talep edebi-

⁷¹ ERLÜLE, s. 335-336.

⁷² “...01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 Sayılı B.K. yürürlüğü ve uygulama şekli hakkındaki 6101 sayılı Kanunun 7. maddesinde Türk Borçlar Kanununun kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kuralları ile geçici ödemelere ilişkin 76. faize ilişkin 88. temerrüt faizine ilişkin 120. ve aşırı ifa güçlüğüne ilişkin 138. maddesinin görülmekte olan davalarda da uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu kapsamda maddi tazminat hesabına ilişkin hesabın kamu düzenine ilişkin olduğu yönündeki Yargıtay kararlarına paralel olarak manevi tazminatın da kamu düzenine ilişkin olduğu kabul edilmelidir. Denmiştir. Bkz. Zonguldak 1. İş Mahkemesinin, 4.10.2012 tarihli, 351/480 sayılı Kararı (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁷³ Yarg. HGK., 28.3.2014 tarih ve 21-2219/411 sayılı kararı (UYAP).

leceklerini, bu durumda zararlarının niteliği itibariyle onların da ihlal edilen normun (818 sayılı BK. m. 47) koruma amacının kapsamı içinde bulduklarını, hukuka aykırılık bağının gerçekleştiğini, yansıma yoluyla değil, doğrudan doğruya zararın söz konusu olduğunu, İsviçre Federal Mahkemesinin kararlarına atfen belirtmiş, somut uyuşmazlık incelendiğinde, iş kazası nedeni ile her iki kolu dirsekten bilek altına kadar 3. derecede yanan, eller ve kollar işlevini kaybeden, bu nedenle her iki kolunu organik ve fonksiyonel olarak yitirerek % 62 oranında malul kalan İ.G.'nin çocukları olan davacıların, babalarının bu derece ağır vücut bütünlüğünün ihlalden dolayı ruhi ve asabi sağlık bütünlüklerinin ağır şekilde ihlal edildiğini, bu nedenle iş kazası neticesinde ağır bedensel zarara uğrayan işçinin yaralanması nedeniyle çocukların duyacakları üzüntü ve kederin varlığının onların babalarıyla aynı evde olmamalarına bağlanmasının hukuk uygulamalarına aykırı olduğunu, bu davacı çocuklar lehine de manevi tazminat takdir edilmesi gerekirken, özel daire bozma kararına uyulmayarak önceki kararda direnilmesini usul ve yasaya aykırı bulmuş ve yerel mahkemenin direme kararını bozmuştur.

Öncelikle belirtelim ki Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 24.2.2014 tarihli kararında olduğu gibi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 2012 yılında yürürlüğe girmesinden sonra, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki 6101 sayılı Kanun'un 7. maddesini dikkate almayarak, uyuşmazlık konusunu 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine göre değerlendirmesi yerinde olmamıştır. Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 24.2.2014 tarihli kararını değerlendirirken belirtmiş olduğumuz üzere, uygulamada maddi tazminatın hesaplanmasının kamu düzenine ilişkin olduğu kabul edildiği gibi; manevi tazminatın belirlenmesinin de kamu düzenine ilişkin olduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun söz konusu uyuşmazlığı haksız fiilin işlendiği tarihinde yürürlükte olan 818 sayılı BK m. 47'ye göre değil de; dava'nın görüldüğü sırada yürürlükte bulunan 6098 sayılı TBK m. 56 'ya göre çözüme kavuşturması gerekirdi. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu önüne gelen somut uyuşmazlığa, BK m. 47 hükmünü değil de; TBK m. 56 hükmünü uygulaysaydı, babalarının uğramış olduğu ağır bedensel zarar nedeniyle manevi tazminat talep eden çocukların aynı fiil nedeniyle ruhsal bütünlüklerinin ağır şekilde ihlal edilmiş olup olmadığına bakmaksızın, çocukların uğramış oldukları manevi zararı, TBK m. 56/II'ye göre tazmin edebilecekti. Zira TBK m. 56/II'nin koruma amacının kapsamına sadece bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin uğramış olduğu manevi zarar değil; bedensel zararın ağır olduğu hallerde bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişinin yakınlarının yansıma yoluyla uğramış oldukları manevi zarar da girmektedir⁷⁴.

Yine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, söz konusu uyuşmazlığa BK m. 47 hükmünü değil de TBK m. 56/II hükmünü uygulamış olsaydı, babaları ağır bedensel zarara

⁷⁴ ERLÜLE, s. 338.

uğramış olan çocukların manevi tazminat talepleri çerçevesinde, onların zarar gören ile aynı evde yaşayıp yaşamadıkları hususunu da göz önünde bulundurması gerekcekti. Daha önce ifade etmiş olduğumuz üzere, yakınların uğramış oldukları manevi zararın tazmin edilebilmesi için ilk zarar görenin uğramış olduğu ihlalin ağır olması yeterli değildir; aynı zamanda manevi tazminat talebinde bulunan yakının ağır bedensel zarara uğrayan kişi ile aynı evde yaşaması ya da aynı evde yaşamasa bile onun bakımını üstlenmiş olması gerekir. *Zira Yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere, TBK m. 56/II uyarınca yakınların uğramış oldukları manevi zararın tazmin edilebilmesi için ilk zarar görenin uğramış olduğu ihlalin onun yakınlarının yaşamlarını üstlenmiş oldukları yükümlülüklerle bağlı olarak sürekli ve ciddi şekilde etkilemiş veya geri dönülmez bir şekilde değiştirmiş olması gerekir.* Bu tür bir durumun varlığı ise ancak ağır bedensel zarara uğrayan kişi ile aynı evde yaşayan ya da aynı evde yaşamayan ancak onun bakımını üstlenmiş olan yakınlar için kabul edilebilir. Bu nedenle, somut uyuşmazlık açısından ağır bedensel zarara uğramış olan babaları ile aynı evde yaşamayan çocukların manevi tazminat taleplerinin reddedilmesi gerekirdi⁷⁵.

Belirtelim ki somut uyuşmazlığı BK m. 47'ye göre değerlendirmiş olan Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun çocukların uğramış olduğu manevi zararın, çocukların babaları ile aynı evde yaşayıp yaşamadıkları olgusuna bağlanmaksızın tazmin edilmesi gerektiği şeklindeki değerlendirmesi Yargıtay'ın 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde benimsediği yaklaşıma da uygun değildir. Zira 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde yakınların manevi zararlarını sadece ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edildiği hallerde onların BK m. 47 kapsamında korunan ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüklerinin ağır şekilde ihlal edildiği gerekçesiyle tazmini yoluna giden Yargıtay, yakınların ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüklerinin ağır şekilde ihlal edildiğinin kabul edilebilmesi için tazminat talebinde bulunan yakınların ilk zarar görenin ile birlikte oturup oturmadıkları olgusunu da dikkate almaktaydı. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu 6.3.2006 tarihinde vermiş olduğu kararda⁷⁶, "...somut olayda iş kazası sonucu kollarını ve ayağının birini kaybettiği, ömür boyu başkasının bakımına muhtaç hale geldiği, iş göremezlik oranının % 86 olduğu dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılan sigortalı H.İ ile birlikte oturmeyan kardeşleri H.İ ile F.U'nun bu olay nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüklerinin ağır biçimde ihlal edildiği söylenemez. Bu nedenle kardeşler lehine manevi tazminata hükmedilmesi doğru değildir.", demek suretiyle, ilk zarar görenin uğramış olduğu bedensel zarar ağır olmasına rağmen manevi tazminat talebinde bulunan çocukların, ilk zarar gören ile birlikte oturmadıkları için bu durumun onların ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüklerini ağır şekilde etkilememiş olduğu gerekçesiyle yakınların manevi tazminat taleplerini haklı olarak reddetmiştir.

⁷⁵ ERLÜLE, s. 338.

⁷⁶ Yarg. 21. HD., 6.3.2006, 152/1979 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

SONUÇ

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte Türk Hukukunda ilk kez TBK m. 56/II düzenlemesiyle, ölenin yakınları yanında ağır bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarına da yansıma yoluyla uğramış oldukları manevi zararın tazminini talep etme imkanı tanınmıştır. Yukarıda etraflıca açıklamış olduğumuz üzere, 818 sayılı Borçlar Kanunu'muzun yürürlükte olduğu dönemde Yargıtay önce 1995 yılında vermiş olduğu ilke kararı ile bir kimsenin bedensel zarara uğraması sonucunda, onun yakınlarının da aynı fiil nedeniyle ruhsal bütünlüklerinin ağır şekilde ihlal edilmiş olması halinde yakınların, BK m. 47 hükmüne dayanarak, manevi tazminat talep edebileceklerini kabul etmiş, 1998 yılında vermiş olduğu ilke kararında ise yakınların ruhsal bütünlüklerinin ihlal edilmiş olup olmadığına bakmaksızın bir kimsenin yakınlarının ağır şekilde yaralandığı hallerde, BK m. 49 kapsamında korunan duygusal değerlerin ihlal edilmiş olmasından hareketle yakınların, BK m. 49 hükmüne dayanarak manevi tazminat talebinde bulunabileceklerini kabul etmiştir.

Hukukumuz bakımından 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, bedensel zararın ağır olduğu hallerde yakınların manevi zararlarının tazmin edilmesine ilişkin yerleşik içtihat yasal bir düzenlemeye kavuşmuştur.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra, yakınların manevi tazminat taleplerini TBK m. 56/II çerçevesinde değerlendiren Yargıtay 4. Hukuk Dairesi vermiş olduğu 14.1.2013, 1.4.2013 ve 30.9.2013 tarihli her üç kararda "...6098 sayılı TBK'nun 56/2. maddesi ile; bedensel bütünlüğün saldırıya uğraması durumunda sadece saldırıya uğrayan kişi için değil, onun "yakınlarının" da bu saldırının ağır olması koşulu ile manevi zararlarının tazmin edilebilmesini kabul ederek yasal bir düzenlemeye kavuşturmuştur." ifadesine yer vermişse de, kendi müstekar kararlarından ayrılarak "ağır" olarak nitelendirilemeyecek türdeki bedensel zararları TBK m. 56/II kapsamında değerlendirmiş ve bu nitelikte bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarının TBK m. 58 (BK m. 49) kapsamında korunan kişisel değerlerinin ihlal edildiği gerekçesiyle onların uğramış oldukları manevi zararların tazmin edilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Belirtelim ki Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girmesinin ardından TBK m. 56/II'nin uygulama alanına ilişkin değerlendirmesi, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 818 sayılı BK'nın yürürlükte olduğu dönemde yakınların manevi zararlarını bedensel zararın sadece ağır olduğu hallerde tazmin ettiği kendi yerleşik içtihadına uygun olmadığı gibi; TBK m. 56/II düzenlemesine esas olan İsviçre 45/IIIe tasarısına ve İsviçre-Türk hukuk öğretisinde ileri sürülen görüşlere de uygun değildir. Zira hem İsviçre – Türk hukuk öğreti ve uygulamasında hem de Yargıtay'ın 1998 tarihli ilke kararında benimsenen yaklaşıma göre, kişilik hakkı çerçevesinde korunan değerler kapsamına bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişi ile yakın-

ları arasındaki “duygusal bağ” da dahil olup, yakınların manevi tazminat taleplerinin temelini bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişi ile manevi tazminat talebinde bulunan yakınlar arasındaki bu “duygusal bağın” ihlali oluşturmaktadır. Ancak yakınların TBK m. 58 (BK m.49) kapsamında korunan “duygusal bütünlük değerlerinin” ihlal edildiğini söyleyebilmemiz için ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edilmiş olması gerekir.

Ancak 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından yakınların manevi tazminat taleplerinin söz konusu olduğu uyuşmazlıklara TBK m. 56 hükmünü uygulamaya başlayan Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, kendi yerleşik içtihadından ayrılmış ve TBK m. 56'nın açık ifadesine rağmen ağır bedensel zarar olarak nitelendirilemeyecek türdeki bedensel zararların da TBK m. 56/II uyarınca yakınların manevi tazminat taleplerine esas olabileceğini kabul etmiştir.

Buna karşılık Yargıtay 21. Hukuk Dairesi ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nu 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olmasına rağmen; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki 6101 sayılı Kanun'un 7. maddesini dikkate almayarak, önlerine gelen uyuşmazlık konusunu davanın görüldüğü sırada yürürlükte bulunan 6098 sayılı TBK m. 56/II hükmüne göre değil de; haksız fiilin işlendiği sırada yürürlükte bulunan 818 sayılı BK'nın 47. maddesine göre değerlendirmiş ve yansıma yoluyla zarara uğrayan yakınların kural olarak manevi tazminat talep edemeyeceklerini ancak aynı eylem nedeniyle onların da BK m. 47 kapsamında korunan ruhsal bütünlüklerinin ağır şekilde ihlal edildiği hallerde manevi tazminata hak kazanacakları şeklindeki eski içtihadını devam ettirmiştir. Halbuki Yargıtay 21. Hukuk Dairesi ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu önlerine gelen somut uyuşmazlığı TBK m. 56/II hükmü çerçevesinde değerlendirmiş olsalardı, yakınların manevi zararlarını, onların bedensel ve ruhsal bütünlüklerinin ihlal edilmiş olup olmadığına bakmaksızın tazmin edebilecekti.

Öte yandan Yargıtay 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde, ilk zarar görenin bedensel bütünlüğünün ağır şekilde ihlal edildiği hallerde özgü olarak vermiş olduğu ilke kararlarında, manevi tazminat talep edebilecek kişiler çevresini, ana – baba, karı – koca ve çocuklar ile sınırlı tutmuş başka bir deyişle, ağır bedensel zarar söz konusu olduğunda bedensel bütünlüğü ağır şekilde ihlal edilen ilk zarar görenin sadece çok yakınlarının manevi tazminat talebinde bulunabileceklerini kabul etmiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra vermiş olduğu kararlarda Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, TBK m. 56/II uyarınca, manevi tazminat talep edebilecek yakınlar kapsamında ilk zarar görenin anne ve babası ile eşi lehine manevi tazminata hükmedilmesine karar vermiş, manevi tazminat talep edebilecek kişiler çevresini 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte bulunduğu dönemde olduğu gibi anne, baba, karı, koca gibi yakınlar ile sınırlı tutmuştur.

Aynı şekilde Yargıtay 21. Hukuk Dairesi ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra vermiş olduğu kararlarda; somut uyuşmazlığı haksız fiil zamanında yürürlükte bulunan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine göre değerlendirmiş ve kural olarak yansıma yoluyla zarara uğrayanların manevi tazminat isteyemeyeceklerini ancak beden bütünlüğü ağır şekilde ihlal edilen kişinin ana, baba, karı, koca ve çocukları gibi yine sadece çok yakınlarının aynı fiil nedeniyle BK m. 47 kapsamında korunan ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır şekilde bozulduğu hallerde manevi tazminat isteyebilecekleri şeklindeki içtihadını devam ettirmiştir.

Son olarak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 47. maddesi çerçevesinde değerlendirmiş olduğu 28.3.2014 tarihli kararında, iş kazası nedeniyle ağır bedensel zarara uğrayan sigortalının yaralanması nedeniyle çocukların duyacakları üzüntü ve kederin varlığının babalarıyla aynı evde olmamalarına bağlanmasının hukuk uygulamalarına aykırı olduğunu, çocukların uğramış olduğu manevi zararın, babaları ile aynı evde yaşayıp yaşamadıkları olgusuna bağlanmaksızın tazmin edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Oysa Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun bu yaklaşımı Yargıtay'ın 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte bulunduğu dönemde yakınların ilk zarar gören ile birlikte oturup oturmadıkları hususunu dikkate aldığı uygulamasına uygun olmadığı gibi; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki 6101 sayılı Kanun'un 7. maddesini ihmal ederek uygulamadığı TBK m. 56/II hükmünün yakınlarla manevi tazminat verilmesine esas olan düzenlenme amacına da uygun değildir. Zira yukarıda etraflıca belirtmiş olduğumuz üzere, TBK m. 56/II'nin düzenlenme amacı her durumda bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarının uğramış oldukları manevi zararı tazmin etmek değildir. TBK m. 56/II hükmünün amacı, sadece ağır bedensel zararlar söz konusu olduğunda bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarının TBK m. 58 (BK m. 49) kapsamında korunan kişisel değerlerinin ihlal edilmiş olmasından hareketle onların uğramış oldukları manevi zararları tazmin etmektir. Bu ise ilk zarar görenin uğramış olduğu bedensel zararın onun yakınlarının yaşamlarını sürekli ve ciddi bir şekilde etkilediği, örneğin ağır şekilde sakatlanarak bakıma ve yardıma muhtaç hale gelen ilk zarar gören ile yakının aynı evde yaşadığı ve onun bakımını üstlendiği hallerde söz konusu olabilir.

KAYNAKÇA

ANTALYA, O. Gökhan, Sunuşlu, Genel ve Madde Gereççeli, Adalet Komisyonu Raporu ve TBMM. Tutanakları ile Kaynak ve İlgili Kanun Maddesi, YİBK. ve BGE Atıfı 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, İstanbul 2011.

BEISTEINER, Lisa Barbara, Angehörigenschmerzengeld, Der Ersatz von Schock- und Trauerschäden bei Tötung oder Schwerverletzung naher Angehöriger, Wien 2009.
OFTINGER, Karl/STARK, Emil, W., Schweizerisches Haftpflichtrecht, Erster Band, Allgemeiner Teil, 5. Aufl., Zürich 1995.

- EREN, Fikret**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 17. Baskı, Ankara 2014. **TANDOĞAN, Haluk**, Türk Mesuliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mesuliyet), Ankara 1961.
- ERLÜLE, Fulya**, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Ankara 2015.
- GÜRSOY, Kemal, Tahir**, Manevi Zarar ve Tazmini, AÜHFD, C. 30, Yıl: 1973, S. 1-4, s. 7 vd.
- HATEMİ, Hüseyin**, Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku, (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI), Borçlar Hukuku Genel Bölüm, II. Cilt, İstanbul 1998 .
- HATEMİ, Hüseyin/GÖKYAYLA, Emre**, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 2. Bası, İstanbul 2012.
- HÜTTE, Klaus**, Genugtuungsrecht im Wandel, SJZ 1988, s. 169 vd.
- KARAHASAN, Mustafa, Reşit**, Tazminat Hukuku, Manevi Tazminat, 6. Baskı, İstanbul 2001.
- KELLER, Alfred**, Haftpflicht im Privatrecht, Bd. II, 2. Aufl., Bern 1998.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, Gözden Geçirilmiş, Güncelleştirilmiş 11. Bası, İstanbul 2014.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş Altıncı Basıdan Yedinci Tıpkı Bası, İstanbul 2009.
- PFLÜGER, Stephanie**, Schmerzensgeld für Angehörige, Bielefeld 2005.
- REİSOĞLU, Safa**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bası, İstanbul 2014. **GENÇ, ARIDEMİR, Arzu**, Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat, İstanbul 2008.
- SAYMEN, Ferit Hakkı**, Manevi Zarar ve Tazmini Sureti, İstanbul 1940.
- TAMAN, Şülkran**, Beden Tamlığının İhlali ve Ölüm Hallerinde Manevi Tazminat (BK. m. 47), İÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1984.
- TEKİNAY, Selahattin, S./AKMAN, Sermet/BURCUOĞLU, Haluk/ALTOP, Atilla**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul 1993.
- TUNÇOMAĞ, Kenan**, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, 6. Bası, İstanbul 1976.
- WIDMER, Pierre/WESSNER, Pierre**, Revision und Vereinheitlichung des Haftpflichtrechts Vorentwurf eines Bundesgesetzes, 2004.
- WILDHABER, Patricia**, Wesen und Abgrenzung von Genugtuung und Schmerzensgeld, Unter Berücksichtigung des liechtensteinischen, schweizerischen und österreichischen Rechts, Diss., Zürich 1999.